

รายงานวิจัยเชิงบูรณาการพั้นธกิจสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
เรื่อง การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน
เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัฐประทetc จังหวัดสาระแก้ว
โดยชุมชนมีส่วนร่วม

คณะวิจัย

อาจารย์จุรีรัตน์	หนองหว้า
อาจารย์ปริศนา	เลิศวิริยะประสิทธิ์
นางสาวลักษณา	คงตัน

ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสร้างพลังร่วมในการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่
ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน¹
โครงการย่อยที่ 2 สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสม
กับการพัฒนาเชิงพื้นที่
รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
โดยผ่าน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนัก 3 ปีงบประมาณ 2561

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประทេศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม
ชื่อผู้วิจัย	จุรีรัตน์ หนองหว้า ประวิศา เลิศวิริยะประสิทธิ์ ลักษณา คงตัน
หน่วยงาน	สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
ปีงบประมาณ	2561

บทคัดย่อ

การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประทេศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพผู้ตอบที่เป็นคนในห้องถิน คิดเป็นร้อยละ 82.1 บุคลากรภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.4 และเกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป คิดเป็นร้อยละ 7.4 มีอายุ 41 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท เกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป ส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการปลูก จำนวน 5 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 100,001 – 150,000 บาท และปลูกมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี ศักยภาพของพื้นที่ (แหล่งปลูกแคนตาลูป) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ กล่าวคือ มีสภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเดินทางเข้าถึง สะดวก เช่น ความเรียบของถนน ไม่ขรุขระ และมีระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์ ซึ่งเจน การมีส่วนร่วมโดยชุมชน พบร่วมกัน เห็นด้วยมาก ในด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ การวางแผนและการตัดสินใจ และการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ กล่าวคือ เห็นด้วยมาก กับการที่จะได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน การที่จะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม และการที่จะได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้า ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรือน พบร่วมกันให้ความสนใจมาก กับรูปแบบโรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรัง) รองลงมาคือ โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย และโรงเรือนแบบแฟด ตามลำดับ

คำสำคัญ: การพัฒนา, ศักยภาพ, ชุมชนมีส่วนร่วม

Research Title	The Development of Cantaloupe Planting Area is a Greenhouse for Agricultural Tourism, Tambon Muang Phai, Aranyaprathet District. Sakaew Province The Community is Involved.
Author	Jureerat Nongwa Pawarisa Lertwiriyaprasith Laksana Khongtan
Faculty	Tourism Management, Faculty of Management Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University
Year	2018

Abstract

This paper is a survey research of sample 364 respondents. The data collection tool is questionnaire with a reliability of 0.96. Analysts of data consists of percentage, mean and standard deviation. The results show that the respondents are 82.1 per cent of local residents, 10.4 per cent of government employees and 7.4 per cent of Cantaloupe farmers. They are 41-50 years old whose have monthly income 15,001 - 20,000 Baht. Most of the Cantaloupe farmers own the area of planting around 5 Rai and have been planting in those area for at least 3 years. They have got an average income of 100,001 - 150,000 baht. The survey shows that potential of Cantaloupe planting area is very high. It has firstly potential of attraction, accessibility and facility respectively. That is to say the condition of the area is favorable to agricultural tourism. For example, the transportation is easy to access with unobstructed roads. Telecommunication network is highly function and apparent. Participation by the community was found to be significant in terms of implementation and operation, planning and decision making, monitoring and evaluation accordingly. As a result, they are very agreeable to be involved in a project or activity to develop community attractions. They have the opportunity to give comments and suggestions in the conference. Also, they are involved in tracking progress of tourism development in their community. To conclude, it was found that most attraction structure of the greenhouse is curved roofs with straight legs structure, then saw-toothed roofs structure and twin houses structure.

Keywords: Development, Potential, Community participation

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระบุรี แก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วมผู้วิจัยขอขอบพระคุณ เกษตรอำเภอ เกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป ประชาชนในท้องถิ่น และบุคลากรของภาครัฐที่เกี่ยวข้อง อำเภออรัญประเทศ ที่ให้ความร่วมมือและทุนอุดหนุนการวิจัย จำกมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยผ่านสำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ (สสส.สำนัก 3 ปีงบประมาณ) ในประเด็นที่ 2 ด้านเกษตรกรรมยั่งยืน ภายใต้ชุดโครงการวิจัยและพัฒนาสร้างพลังร่วมในการพัฒนาเป็นเมืองน่าอยู่ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยั่งยืน โครงการย่อยที่ 2 สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เหมาะสมกับการพัฒนาเชิงพื้นที่

จุรีรัตน์ หนองหว้า

ปริศรา เลิศวิริยะประสีทธิ์

ลักษณา คงตัน

สิงหาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(2)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง.....	(7)
สารบัญภาพ.....	(8)
บทที่ 1 บทนำ.....	9
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	9
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	11
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	13
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง / ข้อมูลทั่วไปของชุมชน.....	16
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	16
2.2 แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	22
2.3 ข้อมูลทั่วไปในการปลูกแคนตาลูป.....	26
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	41
3.1 กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง.....	41
3.2 แผนงานและวิธีการดำเนินการวิจัย.....	42
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
3.4 การวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล.....	45
3.5 หลักเกณฑ์การคำนวณคะแนนและการแปลง.....	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล.....	47
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
4.3 ปัญหาที่ได้รับการแก้ไข/องค์ความรู้ นวัตกรรมที่เกิดขึ้น.....	61
4.4 การถอดบทเรียน กระบวนการทำงาน และผลงานของแต่ละโครงการผ่าน “ฝีเสือถอดบทเรียน”.....	62
บทที่ 5 สรุปผลการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำสู่นโยบายสาธารณะ.....	65
5.1 สรุปผลการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน เพื่อพัฒนางานวิจัยท้องถิ่นของพื้นที่ดำเนินการ.....	65
5.2 ประเด็นที่สามารถพัฒนาสู่นโยบายสาธารณะ ระดับชุมชน / จังหวัด ในรูปแบบพันธกิจสัมพันธ์กับคุณธรรมร่วมมือ.....	67
เอกสารอ้างอิง.....	68
ภาคผนวก.....	70
ภาคผนวก ก ข้อมูล / ประวัติย่อคณาจารย์.....	71
ภาคผนวก ข เครื่องมือในการวิจัย.....	73
ภาคผนวก ค รายชื่อเครือข่ายดำเนินงาน.....	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	13
3.1 แผนการดำเนินการวิจัย.....	41
3.3 แสดงคะแนนและการแปรผล.....	46
4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ตอบ.....	48
4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของอายุ.....	48
4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษา.....	48
4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....	49
4.5 แสดงจำนวนพื้นที่ในการปลูกแคนตาลูปของเกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป	49
4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อปี.....	49
4.7 แสดงระยะเวลาในการทำอาชีพปลูกแคนตาลูปของเกษตรกร.....	50
4.8 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป.....	50
4.9 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านสิ่งดึงดูดใจ.....	51
4.10 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านการเข้าถึง.....	52
4.11 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ทั้ง 3 ด้าน.....	52
4.12 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ.....	53
4.13 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ.....	54
4.14 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์.....	55
4.15 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการติดตามและประเมินผล.....	56
4.16 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน โดยภาพรวม.....	56
4.17 ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี).....	57
4.18 ความคิดเห็นต่อโรงเรือนแบบทรงหลังคาฟันเลือย.....	58
4.19 ความคิดเห็นต่อโรงเรือนแบบทรงหลังคาฟันเลือย.....	59
4.20 ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรือนต่างๆ.....	59

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	12
2.1 การเพาะต้นกล้าแคнетาลูป.....	28
2.2 การเจาะหลุมปลูกแคнетาลูป (แบบขึ้นค้าง).....	29
2.3 การเจาะหลุมปลูกแคнетาลูป (แบบแปลงเลือย).....	29
2.4 ต้นกล้าแคнетาลูป.....	30
2.5 ต้นกล้าแคнетาลูป.....	32
2.6 โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง แบบขาตรง.....	32
2.7 โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย.....	33
2.8 โรงเรือนแบบแพด.....	35
3.1 ผีเสื้อถอดบทเรียน.....	44
4.1 ผีเสื้อถอดบทเรียนของเกษตรกรตำบลเมืองไฝ.....	62
4.2 ลำตัวษ้ายของผีเสื้อถอดบทเรียน.....	63
4.3 ปีกษ้ายล่างของผีเสื้อถอดบทเรียน.....	63

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย ประเทศไทยนี้รายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2558 มูลค่า 1.44 ล้านล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10.69 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (จีพีดี ปี 2558 ประมาณ 13.53 ล้านล้านบาท) และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางระหว่างประเทศทั่วโลกอาจจะเพิ่มเป็น 1,400 ล้านคน ในปี 2563 และอีก 10 ปีข้างหน้า จะเพิ่มขึ้นเป็น 1,800 ล้านคน (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) ประกอบกับกระแสท่องเที่ยวในอนาคตมีทิศทางที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ สุขา เป็นการมองหาการท่องเที่ยวที่ช่วยพื้นฟูสุขภาพ คืนความอ่อนเยาว์ และการผจญภัยเล็กน้อย หลักหนึ่งความจำเจในชีวิต 2) การท่องเที่ยวแบบทำงานพร้อมกับการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการจัดสรรเวลาเดินทางติดต่อธุรกิจ ให้เหลือเวลาสำหรับท่องเที่ยวมากขึ้น เริ่มยอมรับงานค่าตอบแทนต่ำแลกกับโอกาสที่จะได้เดินทางธุรกิจบ่อยขึ้น 3) การท่องเที่ยวตามล่าเหยียบูฐาระวัล เป็นการวิ่งมาราธอน ปั่นจักรยาน วิ่งเทรลที่เป็นกระแสนิยมและวัยหนุ่มสาวเริ่มยกระดับเข้าสู่ตระกີพามากขึ้น 4) การท่องเที่ยวตามรอยพระบาท เป็นการเดินทางไปยังโครงการหลวง โครงการพระราชดำริ ซึ่งยังเป็นที่นิยมของชาวไทย เพื่อสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในหลวงรัชกาลที่ 9 และ 5) การท่องเที่ยวเพื่อทำความรู้สึก สร้างรายได้ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อมองหาโอกาส ร่างงาน เช่น พาร์มเกษตรสมัยใหม่ สวนผักปลอดสารพิษ และสวนผลไม้ต่างๆ ที่กำลังเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) โดยเฉพาะการเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะเพื่อการเรียนรู้นี้จะเป็นการเสาะหาประสบการณ์ท่องเที่ยวที่สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของวัฒนธรรมและความเป็นตั้งเดิมของชุมชนได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ต้องการมองหากิจกรรมและประสบการณ์ที่ดีเด่น ท้าทาย แตกต่างจากชีวิตประจำวันที่จำเจ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องการเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นได้ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ให้ความสนใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่หันมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรมากขึ้น

ในประเทศไทยมีจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรรวม 1,215 แห่ง แบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 969 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวของส่วนราชการ 87 แห่ง และศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จำนวน 163 แห่ง (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2559) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตั้งอยู่ครอบคลุมทุกภูมิภาคของไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวชมสวนเกษตร เช่น สวนผลไม้ สวนดอกไม้ สวนสมุนไพร การนำเที่ยวเทศบาลงานวันเกษตร เช่น งานมะขามหวาน จังหวัดเพชรบูรณ์ งานเทศบาลผลไม้ จังหวัดราชบุรี และงานชมพู่หวาน อำเภอคลองหาด จังหวัดสระบุรี ตลอดจนงานแคนตาลูปและของดีเมืองอรัญ จังหวัดสระบุรี ซึ่งนับว่าเป็นเมืองหลวงของผลไม้ชั้นดี (เทคโนโลยีชาวบ้าน, 2560)

จังหวัดสระบแก้วมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,599,240 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด พืชเศรษฐกิจหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พืชผัก และผลไม้ สำหรับผลไม้ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ แคนตาลูป ชมพุ มะม่วง มะละกอ ลำไย เป็นต้น (สถิติจังหวัดสระบแก้ว, 2559) โดยเฉพาะแคนตาลูปมีพื้นที่ปลูกได้ในทุกฤดูกาล ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ตลอดปี มีผลผลิตออกจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง เมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม ปลูกได้ประมาณ 50 ไร่ พื้นที่ 1 ไร่ ปลูกได้ประมาณ 3,500-4,000 ตัน ผลแคนตาลูปมีขนาด 1.5-2 กิโลกรัมต่oper ผล พื้นที่ 1 ไร่ สามารถเก็บผลผลิตได้ 3-4 ตัน โดยระยะปลูกตั้งแต่ยอดเมล็ดจนเก็บได้ ใช้เวลา 58-65 วัน ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศ หากมีสภาพภูมิอากาศที่ร้อนสามารถเก็บได้เร็ว ถือว่าเป็นพืชที่อายุสั้นและให้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพสม่ำเสมอ พื้นที่ตำบลผ่านศึก ตำบลป่าໄเร และตำบลเมืองໄไฟ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระบแก้ว เป็นแหล่งปลูกแคนตาลูปที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย เพราะมีพื้นที่ที่เหมาะสม (ผู้จัดการออนไลน์, 2560) เพื่อเป็นการต่อยอดจากการทำเกษตรกรรมสู่ธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นในพื้นที่ที่มีการปลูกแคนตาลูป ให้สามารถเป็นการทำเกษตรกรรมอย่างยั่งยืนและเป็นต้นแบบในการพัฒนาสู่การท่องเที่ยว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้เป็นอย่างดีแต่พื้นที่ปลูกแคนตาลูปในปัจจุบันของอำเภอเมืองໄไฟ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระบแก้ว ส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่การปลูกแบบเปิด และมีการหมุนเวียนพื้นที่ในการปลูก ส่งผลต่อการสนับสนุนให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน ประกอบกับการปลูกในลักษณะตั้งกล่าว้นี้เกษตรกรไม่สามารถควบคุมสภาพอากาศ และป้องกันแมลงรบกวน ทำให้ต้องศึกษาและปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกเรื่อยมา ซึ่งจะส่งผลต่อผลผลิตและคุณภาพที่จะเกิดขึ้น

ปัจจุบันการปลูกแคนตาลูปในระบบปิดหรือปลูกอยู่ในโรงเรือนมีข้อดี คือ ลดการเปลี่ยนพื้นที่ในการปลูก สามารถพัฒนาให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ สามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญยังควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของแคนตาลูป ซึ่งโดยธรรมชาติ แคนตาลูปเป็นพืชที่ต้องการแสงมาก ไม่ชอบอากาศชื้น และมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงของอากาศค่อนข้างสูง ซึ่งหากมีการปลูกในระบบเปิดในช่วงที่มีปริมาณฝนมาก จะทำให้ผลผลิตไม่ดี และไม่ต่อเนื่อง และยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพที่จะเรื่องของรสชาติและขนาดโดยตรง (เกษตรกรก้าวหน้า, 2558) ดังนั้นการปลูกในระบบปิดหรือในโรงเรือนสามารถช่วยแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต ซึ่งจะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีแนวโน้มเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดสระบแก้ว เพิ่มขึ้น โดยพื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางท่องเที่ยวที่สำคัญในลำดับต้นๆ คือ ตลาดโรงเกลีอึซึ่งเป็นตลาดการค้าที่ใหญ่ที่สุดของชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นแหล่งดึงดูดใจที่มีชื่อเสียง อีกแห่งหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาซื้อสินค้าอย่างมากมาย และเป็นพื้นที่ค่าเช่าดินที่เป็นจุดเริ่มต้นที่สะดวกที่สุดในการเดินทางเข้าไปเยี่ยมชมนครวัด นครmorph ��กโลกซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย กัมพูชา นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้กับแหล่งปลูกแคนตาลูปและจำหน่ายแคนตาลูปที่สำคัญของอำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระบแก้ว ที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้อย่างสะดวกและทำให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวที่หลากหลาย ไม่ว่าการท่องเที่ยวแบบช้อปปิ้ง (Shopping) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ซึ่งการ

ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเป้าหมายในการยกระดับชีวิตความสามารถและเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาเกษตรกรรมที่ยั่งยืนได้ และเป็นจุดมุ่งเน้นที่สำคัญของการดำเนินการเพื่อให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ในประเด็นยุทธศาสตร์จังหวัดสระแก้ว ด้วย

ดังนั้น เพื่อยกระดับเกษตรกรรมในจังหวัดสระแก้วให้ยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยเฉพาะตำบลเมืองไผ่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวครัวเรือนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และมีผลผลิตเป็นแคนตาลูปที่สำคัญ (องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่, 2560) ให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งจะเป็นสถานที่เสริมสร้างความรู้ด้านเกษตรควบคู่กับการพักผ่อนและความบันเทิง นักท่องเที่ยวสามารถร่วมสัมผัสถึงวิถีชีวิตเกษตร ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเกษตรที่หลากหลาย เพื่อสร้างทักษะ แลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตรและได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งสามารถซื้อหาผลผลิตทางการเกษตรเป็นของฝากสำหรับนักท่องเที่ยวได้ (สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว, 2557) และที่สำคัญเพื่อพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้มีมาตรฐานและเป็นระบบที่สามารถควบคุมปัจจัยต่างๆ ได้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

อีกทั้งเป็นการเพิ่มพื้นที่ด้านการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่มีอัตราเพิ่มขึ้น ประกอบกับเพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างงานสร้างรายได้อีกช่องทางหนึ่งจากการท่องเที่ยว และเพื่อเป็นกิจกรรมหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นให้มีความพร้อมต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดสระแก้วในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งปลูกแคนตาลูป ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1.2.2 เพื่อพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม

1.3 กรอบแนวคิด หรือปัญหาที่ต้องการแก้ไขด้วยงานวิจัย (ชุมชน)

การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไไฟ อำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม ดังแสดงในรูปที่ 1.1

ตัวแปรอิสระ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาในพื้นที่ที่มีการปลูกแคนตาลูป เพื่อพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1.4.1.1 ข้อมูลปัจจุบัน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม

1.4.1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากข้อมูลชุมชนท้องถิ่น ตำรา หนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยเลือกใช้ในการศึกษาคือ เจ้าของพื้นที่ปลูกแคนตาลูป คนในท้องถิ่น และบุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4,078 คน (องค์การบริหารฯ ตำบล เมืองไผ่, 2560) จึงคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (ฐานนิทรรศ์ ศิลป์จารุ, 2557) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. เจ้าของพื้นที่ปลูกแคนตาลูป	12	1
2. คนในท้องถิ่น	4,015	358
3. บุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้อง	51	5
รวม	4,078	364

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการเก็บข้อมูลคือ ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2560 – เดือน มีนาคม 2561

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบศักยภาพของแหล่งปลูกแคนตาลูป ตำบลเมืองไฝ่ อำเภอรัณประเทศ จังหวัดสระแก้ว
2. เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ่ อำเภอรัณประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม
3. ในพื้นที่ตำบลเมืองไฝ่ อำเภอรัณประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ตลอดปี

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน หมายถึง การศึกษา ศักยภาพของพื้นที่เกษตรในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป ด้านสิ่งดึงดูดใจ และด้านการเข้าถึง โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาและมีส่วนได้เสียจากการพัฒนาเกี่ยวกับการ มีส่วนร่วมโดยชุมชน เช่น ด้านวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และการปฏิบัติการ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล โดยมีรูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูปที่สามารถเป็นไปได้และเหมาะสมต่อพื้นที่นี้ ได้แก่ โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ขาทรง) โรงเรือนแบบทรงหลังคาฟันเลือย และ โรงเรือนแบบแฟด

1.6.1.1 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป หมายถึง การมีร้านค้า ใกล้แหล่งพื้นที่ปลูกแคนตาลูป มีร้านอาหารในบริเวณใกล้เคียง มีร้านขายของใช้ในชีวิตประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก ระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์มีความซัดเจน ระบบของ ไฟฟ้าสามารถเข้าถึงพื้นที่ และมีน้ำประปาใช้ตลอดปี เป็นต้น

1.6.1.2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร ด้านสิ่งดึงดูดใจ หมายถึง พื้นที่ปลูกแคนตาลูปมีความ น่าสนใจ ผลผลิตจากการปลูกแคนตาลูปมีคุณภาพ ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้หรือร่วมทำกิจกรรมการเกษตร สภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตร พื้นที่ปลูกแคนตาลูปสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มีการทำการเกษตรแบบ เศรษฐกิจพอเพียง หรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

1.6.1.3 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร ด้านการเข้าถึง หมายถึง การเดินทางเข้าถึงสะดวก เช่น ความเรียบของถนน ไม่ขุ่นขะ มีบริการรถโดยสารจากถนนเส้นหลักเข้ามาอย่างพื้นที่ ความชัดเจนของ ป้ายบอกทาง และป้ายสื่อความหมาย แหล่งปลูกแคนตาลูปใกล้กับถนนสายหลักและสายรอง

1.6.1.4 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน หมายถึง การที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมในด้านวางแผน และการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ และการปฏิบัติการ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และ ด้านการติดตามและประเมินผล ต่อการพัฒนาพื้นที่ปลูกแคนตาลูปให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.6.1.5 การวางแผน และการตัดสินใจ หมายถึง การที่คนในชุมชนจะได้มีโอกาสในการพูดคุย ถึงสภาพปัญหาของชุมชน การประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน การได้แสดงความ

คิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม การที่จะได้มีโอกาสเสนอโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

1.6.1.6 ด้านการดำเนินการ และปฏิบัติการ หมายถึง การที่คนในชุมชนจะได้เข้าร่วมโครงการ หรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ได้ร่วมทำงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ได้เป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เพื่อความสงบสุขและความเจริญกায์ในชุมชน

1.6.1.7 ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ หมายถึง การที่คนในชุมชนจะได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน มีรายได้จากการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว เกิดอาชีพหรือมีงานทำที่เป็นผลมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ได้รับประโยชน์จากการบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

1.6.1.8 ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่คนในชุมชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ตรวจสอบ ติดตามประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว ทำงานร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า มีส่วนร่วมในการปรับปรุง และแก้ไขปัญหาต่างๆ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาชุมชนในภาคเกษตร ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งภาคเกษตรกรรมในรูปแบบดั้งเดิม และเกษตรกรรมสมัยใหม่ที่ก่อให้เกิดการเกษตรอย่างยั่งยืน และเกษตร จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง นอกจากนี้รูปแบบรูปแบบและวิธีการทำเกษตรอย่างยั่งยืน จะขึ้นอยู่กับศักยภาพและความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในแต่ละพื้นที่ รวมถึงการตัดสินใจของเกษตรกรที่จะเลือกพัฒนาแนวทางหรือวิธีการต่างๆ ใน การปลูกพืชให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ สิ่งแวดล้อม ความรู้ และประสบการณ์ของเกษตรกร ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประทេສ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม” คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 2.3 ข้อมูลทั่วไปของการปลูกแคนตาลูป
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.1.1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) อธิบายความหมายของการพัฒนา ไว้ว่า การพัฒนา หมายถึงการเติบโต ความเจริญ ความก้าวหน้าความรุ่งเรืองกล่าวคือ การแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าอย่างเหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติ การพัฒนาเป็นสิ่ห์และหน้าที่ของทุกคน

พจนา สวนศรี (2546) สรุปว่าการพัฒนา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่มีการกระทำให้เกิดขึ้น หรือมีการวางแผนกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้าและการเปลี่ยนแปลงนี้ จะมีสองส่วนที่เกี่ยวข้องคือ การเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งจะต้องมีทิศทางที่ดีขึ้นเท่านั้น

อารีรัตน์ แดงบุญมา (2551) กล่าวถึงการพัฒนาว่า เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง (continuing process) การพัฒนาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับลำดับขั้นตอน (stage) และความเชื่อมโยง (relation or linkage) เพราะฉะนั้นแนวคิด และทฤษฎีในการพัฒนาจึง pragmatism เป็น 2 กลุ่ม ๆ หนึ่งมองการพัฒนาว่าดำเนินการไปตามลำดับหรือขั้นตอนจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่งโดยต้องสร้างความพร้อมในด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม อีกกลุ่มหนึ่งมองว่าการพัฒนาจะเกิดขึ้นได้โดยการกระตุ้นหรือขักนำโดยปัจจัยในการพัฒนา เช่น การสะสมทุน การค้าต่างประเทศ เป็นต้น โดยมีความเชื่อว่า ความพร้อมนั้นสร้างได้เพื่อให้สอดคล้องกับการสะสมทุนหรือการค้าระหว่างประเทศ บันความเชื่อตั้งแต่ความมั่นคงจะเกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด เพราะประชาชนไม่สามารถสร้างความพร้อมตาม

แบบอย่างของนักพัฒนาและนักพัฒนาภาระสามารถปรับตัวให้มีความพร้อมที่จะสอดคล้องกับความพร้อมของประชาชนทำให้เกิดข้อง่วงและปัญหาได้

ศรีญญา วรากุลวิทย์ (2546) การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการที่นำทรัพยากรทุกด้าน ทั้งกำลังคนกำลังเงิน ทรัพยากรการท่องเที่ยวและระยะเวลา เข้าสู่กระบวนการวางแผน เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างถูกต้อง และความเหมาะสมกับกระแสของโลก

มนัส สุวรรณ (2538) กล่าวไว้ว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้ประสบผลสำเร็จมีสิ่งสำคัญที่ต้องนำมาประเมินประกอบการตัดสินใจในการพัฒนาได้แก่ ความประณานาของผู้ท่องเที่ยว ความสามารถในการใช้บริการของผู้ท่องเที่ยวความสะดวกในการเดินทางและการเข้าถึง และความสามารถที่จะรับได้ของพื้นที่ ประกอบด้วยความสามารถที่จะรับได้เชิงกายภาพความสามารถที่จะรับได้เชิงสังคม และความสามารถที่จะรับได้เชิงนิเวศวิทยา

นิคม จารมณี (2536) กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวว่าการที่จะสร้างหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นพื้นที่ไม่น่าสนใจให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้นั้น จะต้องคำนึงถึงจุดสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งในแง่กายภาพหรือภูมิภาค ตำแหน่งที่ตั้ง หรือชื่อเสียงของสถานที่ที่กระจายไปสู่โลกภายนอก

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวซึ่งประกอบด้วยกระบวนการต่าง ๆ 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดแบ่งเขตพื้นที่ในทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นที่ 2 การกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวในแต่ละเขตทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นที่ 3 การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมเสริมในทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นที่ 4 การประเมินขั้นความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละเขตพื้นที่ของทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นที่ 5 การให้การศึกษาผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมแก่เจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่ทรัพยากรท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวในทรัพยากรท่องเที่ยว

ขั้นที่ 6 การจัดให้มีข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการรู้

ขั้นที่ 7 การจัดทางบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวให้เพียงพอ

ดังนั้น สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีกระบวนการ กำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า และเป็นแผนที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง (continuing process) มีลำดับขั้นตอน (stage) และความเชื่อมโยงกัน (relation or linkage) โดยนำทรัพยากรทุกด้าน ทั้งกำลังคนกำลังเงิน ทรัพยากรการท่องเที่ยวและระยะเวลาเข้าสู่กระบวนการวางแผนประกอบการประเมินตัดสินใจในการพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแหล่งท่องเที่ยวไปในทางที่ดี และมีความเหมาะสม

2.1.2 องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้สรุปว่าปัจจัย 3 ประการที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งต้องมี นั้นคือ

1) สิ่งดึงดูดใจ เช่น ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน หรือสถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2) สิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวก เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า การสื่อสาร การขนส่ง ที่พัก อาหาร การนำเที่ยว การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

3) เส้นทางการคมนาคมเข้าถึง ตลอดจนต้องมีการเชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยว กับบริเวณใกล้เคียง

พยอມ ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) ได้แก่ การระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ระบบคมนาคม สนามบิน ตลอดจนบริการด้านอุตสาหกรรมขนส่ง เช่น การขนส่งทางอากาศ ทางบกและทางน้ำ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง (Destination) หรือแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)

2) การมีที่พักแรมเพื่อรับนักท่องเที่ยว (Accommodation) ที่ต้องการค้างคืน ได้แก่ ที่พักประเภทต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮ้าส์ ไอมสเตอร์ ที่พักแรมประเภทต่างๆ จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับต่างๆ กัน ซึ่งจะทำให้มีราคาและบริการในระดับต่างๆ กัน ได้แก่ ภัตตาคาร สรรวิจัยน้ำ พิดเนสเซ็นเตอร์ ชานน้ำ ศูนย์กลางธุรกิจและสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวก

3) แหล่งท่องเที่ยว (Attraction) นับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดของการเดินทาง เพราะเป็นจุดดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวอาจเป็นแหล่งธรรมชาติที่มีความโดดเด่น เช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทพนมรุ้ง แสดงถึงความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม การท่องเที่ยวชนบทเพื่อสัมผัสร่วมชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนโบราณสถานยุคเก่าแก่ก่อนประวัติศาสตร์ เช่น วัฒนธรรมบ้านเชียง เป็นต้น

4) กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) และกิจกรรมนันทนาการ (Tourist Activities and Recreational Activities) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในยุคปัจจุบันเพื่อการท่องเที่ยวให้สนุกสนาน เพียงแค่การเดินทางไปชมโบราณสถาน อนุสาวรีย์ความงดงามของธรรมชาติเท่านั้นแต่เป็นการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การเดินป่า การล่องแก่งในแม่น้ำ การปีนหน้าผา การดำน้ำ การตกปลาหรือกีฬาทางเลือก ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำน้ำ การเก็บไข่ข้าว การร่วมพิธีบายศรีสุขวัณ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดจะเป็นประสบการณ์ที่อยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยวและกิจกรรมดังกล่าวมักก่อให้เกิดการกระจายรายได้

5) บริการเบ็ดเตล็ดทั้งหมดที่มีให้นักท่องเที่ยว (Ancillary) อาทิเช่น บริการด้านร้านอาหาร โรงพยาบาล ไปรษณีย์ สถานีบริการน้ำมัน ร้านค้า ร้านขายของที่ระลึก ห้องสุขา เป็นต้น

ราย วิสิชัยกุล (2557) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีองค์ประกอบที่สำคัญ เช่นเดียวกับรูปแบบ อื่นอยู่ 3 ส่วน คือ

1) ทรัพยากรรกรท่องเที่ยวการเกษตร คือ ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตผลผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น แสงแดด ดิน น้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น หรือสิ่งที่สร้างสรรค์โดยมนุษย์ เช่น เครื่องมือทางการเกษตรต่างๆ เทคโนโลยีการเกษตร เป็นต้น

2) ตลาดการท่องเที่ยว เนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ (Niche Market) จึงทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจงแตกต่าง โดยต้องเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตร ต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรม

ท้องถิ่น นักการตลาดจึงจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ และทำการตลาดเจาะจงเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจด้านนี้

3) บริการทางท่องเที่ยว ในด้านที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ที่พัก ซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น ที่พักค้างคืนกับชาวบ้าน หรือที่พักตามเรือกสวนไร่นา ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยวให้ความรู้ต่างๆ เป็นต้น

สมศรี ภัทรธรรม (2549) การท่องเที่ยวเกษตรมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ

- 1) นักท่องเที่ยวผู้สนใจในการเกษตร
- 2) แหล่งท่องเที่ยวการเกษตรและแหล่งบริการที่เกี่ยวข้อง
- 3) บุคลากรผู้ดำเนินการท่องเที่ยวเกษตร
- 4) สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและของประเทศ

Mill (1990) กล่าวถึงองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญด้านการท่องเที่ยวมี 4 ประการ คือ

1) สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และการให้ความบันเทิง

2) สิ่งอำนวยความสะดวก ที่ส่งเสริมความสะดวก ที่ส่งเสริมความสะดวกต่างๆ ใน การเดินทางท่องเที่ยว เช่น การเดินทาง ที่พัก อาหาร บริการต่างๆ ล้วนเป็นสิ่งจูงใจ ดึงดูดใจทั้งสิ้น สิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวนั้นมี 4 ประการ คือ ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด สถานที่นั่งพักผ่อน และปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

3) การขนส่ง การขนส่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยว การขนส่งที่รวดเร็ว สะดวกสบายและปลอดภัย ถนนหนทาง ระบบการจราจรที่ดี ประหยัดเวลาในการเดินทาง การเข้าและออกจากรถเมืองต่างๆ ในการเดินทางจากสถานบินของประเทศนี้ไปสู่ประเทศหนึ่งอาจรวดเร็ว แต่เสียเวลา เพราะระบบการจราจรที่ติดขัดทำให้เกิดความไม่สะดวกถือว่าเป็นสิ่งที่บกพร่องที่ควรแก้ไข

4) การต้อนรับ เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะนักท่องเที่ยวที่ต้องการกลับไปยังสถานที่เดิมเกิดจากความประทับใจในการต้อนรับของประชาชนหรือพนักงานบริการในพื้นที่มากกว่าธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

ดังนั้น สรุปได้ว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ มีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตร มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคพื้นฐาน และการคมนาคมขนส่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกสบาย

2.1.3 การมีส่วนร่วมของชุมชน

Cohen and Uphoff (1977) กล่าวถึงองค์ประกอบการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ควรประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วยการริเริ่มตัดสินใจดำเนินการ ตัดสินใจ และการตัดสินใจในปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (implementation) อาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริการ การร่วมมือ รวมทั้งการร่วมแรงร่วมใจ

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefit) ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้าน วัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ทางด้านส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation) เป็นการเข้าร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินการทั้งหมด การพิจารณาการมีส่วนร่วมเป็นทั้งเป้าหมาย และวิธีการนำสู่ การพัฒนา และการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกระบวนการที่ขาดไม่ได้ ในการจะบรรลุเป้าหมายของการ จัดการท่องเที่ยว เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้กับตัวเอง โดยแสดงออกซึ่งเสรีภาพ ของประชาชน เรื่องใดเรื่องหนึ่งหากแต่ทุกอย่างประชาชนจะต้องคิดค้นขึ้นมาเอง

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนห้องถินทางการ ท่องเที่ยวแบบยังยืน ไว้ว่า สการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนห้องถินเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการ ท่องเที่ยวแบบยังยืน โดยใช้ชุมชนห้องถินได้รับผลประโยชน์ และรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อ ก่อให้เกิดความรัก ความหวังแทน การสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องทรัพยากรท่องเที่ยว และ สภาพแวดล้อมให้อยู่อย่างยั่งยืน

พจนา สวนศรี (2546) ได้ระบุว่า ผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ ภายนอกและสภาพปัญหาชุมชนตลอดจนมองแนวทางแก้ไขปัญหาได้แบบชัดเจน และมองกิจกรรม การท่องเที่ยวชุมชนเป็นกิจกรรม หรือกิจกรรมร่วมเชื่อต่อทิศทางการแก้ไขปัญหาโดยภาพรวมของ ชุมชนได้แล้ว จึงได้กำหนดเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายการกิจกรรมการท่องเที่ยว อีกทั้งยังระบุอีกว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวของชุมชนขึ้นในทำนอง เดียวกันนั้นการที่ชุมชนมีการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นการบริหารจัดการภายใต้การมีส่วนร่วม ของคนในชุมชน ที่ถือว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งในการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสม

วรรณา วงศ์วนิช (2546) ได้ระบุว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตาม องค์ประกอบคือ

1) ต้องดำเนินการในขอบเขตความสามารถของชาติ ชุมชน ชนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อบรบวนการท่องเที่ยว

2) ต้องตระหนักการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ชนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อบรบวนการท่องเที่ยว

3) ต้องยอมให้ประชาชนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวเสมอภาคเท่า เทียมกัน

4) ต้องชี้นำตามความปรารถนาของประชาชนห้องถิน และชุมชนในพื้นที่

ฟอร์นารอฟ (Fornaroff, 1980, p.104) เสนอว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนมีขั้นตอน การมีส่วนร่วมดังนี้ 1. การวางแผนรวมถึงการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมายกลวิธีทรัพยากรที่ต้อง ใช้ ตลอดจนการติดตามประเมินผล 2. การดำเนินงาน 3. การใช้บริการจากโครงการ 4. การมีส่วน ร่วมในการรับผลประโยชน์

โ Cohen และอัฟ霍ฟ (Cohen & Uphoff, 1981) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมนั้นสามารถต้องเข้า มา มีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่

1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไรโดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มโครงการโดยมีการอภิปรายถึงปัญหาและความต้องการมีการจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการกำหนดทางเลือกว่าควรจะจัดทำโครงการหรือกิจกรรมใดบ้างและการตัดสินใจว่าจะทำโครงการหรือกิจกรรมใดและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังครอบคลุมไปถึงการตัดสินใจในระหว่างการดำเนินงานโครงการ

2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาร่วมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทรัพยากรต่าง ๆ ให้กับโครงการทั้งในด้านเงินแรงงานวัสดุอุปกรณ์และการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงานโครงการต่าง ๆ

3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการมีส่วนร่วมประเทณนี้มีสองนัย คือ เป็นทั้งการร่วมรับประโยชน์และร่วมรับผลสืบเนื่องในทางลบจากโครงการ พัฒนาผลประโยชน์ที่ได้รับ ได้แก่ 1) ผลประโยชน์ด้านวัตถุคือการมีรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้นและมีคนมากขึ้นหรือการมีสาธารณูปโภคที่เพียงพอ มีประสิทธิภาพหรือคุณภาพดี 2) ผลประโยชน์ด้านสังคมได้แก่การได้รับการศึกษาหรือมีการรู้หนังสือมากขึ้นรวมทั้งการให้บริการสังคมอื่น ๆ มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น 3) ผลประโยชน์ส่วนบุคคลได้แก่การมีความนับถือตนของมากขึ้น มีพลังอำนาจทางการเมืองมากขึ้นและมีความรู้สึกถึงความมีประสิทธิภาพของตนเอง

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการโดยสามารถชี้ให้เข้ามามีส่วนร่วม และเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาร่วมถึงได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานี้อย่างเสมอภาคซึ่งเป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินโครงการทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ รูปแบบการมีส่วนร่วมประเมินอย่างเป็นทางการ เช่นการประชุมกลุ่มอยู่อย่างไม่เป็นทางการหรือการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่าการที่ประชาชนหรือชุมชนหรือองค์กรประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาในชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่งหรือทุกชั้นตอน ในรูปแบบของการตัดสินใจในชีวิตของตนเองในการจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตในทุกๆ ด้านของตนที่เป็นอยู่ให้ดีกว่าเดิม

พชรี สิโรส (2546) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะ และเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เดี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงควรเข้าร่วมในกระบวนการนี้ตั้งแต่เริ่มจนกระทั่งการติดตามและประเมินผลเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และการรับรู้เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

ดังนั้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนหรือผู้มีส่วนได้เสียได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานในทุกชั้นตอนหรือชั้นตอนใดชั้นตอนหนึ่งในรูปแบบการตัดสินใจ การแสดงออกทางความคิด ทัศนะ หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ ที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เกี่ยวกับทรัพยากรและปัจจัย

การผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาชีวิตในทุกๆ ด้านของตนที่เป็นอยู่ให้ดีกว่าเดิมและ เป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2.1 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

นิศา ขี้กุล (2551) การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง กิจกรรมการเดินทางจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งนับตั้งแต่จุดเริ่มต้นถึงปลายทางจะต้องประกอบด้วยปัจจัยสามประการเป็นอย่างน้อย คือ การเดินทาง การพักค้างแรม และการกินอาหารนอกบ้าน

ไพบูลย์ พงศ์บุตร (2546) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง การเดินทางไปเยือนสถานที่ต่างถิ่นซึ่งไม่ใช่เป็นที่พำนักอาศัยประจำของบุคคลนั้น และเป็นการไปเยือนชั่วคราว โดยไม่ใช่เพื่อเป็นการประกอบอาชีพหรือหารายได้

ปรีชา แดงโรจน์ (2544) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากการงานประจำ โดยปกติจะเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

ราณี อิสิชัยกุล (2557) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกิจกรรมการเกษตร การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรม ให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตร และวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและเกษตรกร ร่วมถึงการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (2553) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้ วิถีเกษตรกรรม โดยอาจให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านเกษตรและวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ประโยชน์เพื่อสร้างรายได้แก่ครอบครัวและชุมชน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ควบคู่กับการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนตลอดไป

ทศพร มณีรัตน์ (2549) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นกิจกรรมซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มาชุมชนเกษตรกรรม เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชนบ้านบ้านนเรียมประเพณี วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของชาวชนบท ตลอดจนศึกษาหาความรู้ และประสบการณ์ในการผลิตทางการเกษตร ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม หรือเกษตรกรรมที่มีความก้าวหน้าทันสมัยรวมทั้งการได้ชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยที่เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ ลิ้มลอง ทดลองหัดทำ นำความรู้ ประสบการณ์ ความสนุกสนาน และความประทับใจกลับไป

ยศวรรษ ยุกตะนันท์ (2547) อธิบายว่า การท่องเที่ยวเกษตร หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์โดยมีจุดมุ่งหมาย

เพื่อชี้ช่องความสวยงาม ความสำเร็จ เพื่อที่จะเรียนรู้ เข้าใจในวัฒนธรรมเกษตร อันเกิดจากภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนานไปด้วย รวมถึงได้รับประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

อัศวิน แสงพิกุล (2546) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้และความเพลิดเพลินและประสบการณ์ต่างๆ จากเกษตรกรแล้วยังได้เรียนรู้ถึงวิถีความเป็นอยู่วัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งเทคโนโลยีต่างๆ และเป็นการกระจายรายได้สู่เกษตรกรรวมทั้งเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจให้กับชุมชนเป็นอย่างดี

ดังนั้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวนำอาชีวิถีชีวิตการประกอบอาชีพของเกษตรกรในการทำการเกษตร โดยการนำทรัพยากรธรรมชาติภาคเกษตรกรรมที่มีอยู่มาผสมผสานด้วยระบบการจัดการ จัดการทรัพยากรที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนอันก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกรนำไปสู่กิจกรรมทางการท่องเที่ยว ซึ่งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเข้าใจในวัฒนธรรมเกษตร อันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และได้รับความเพลิดเพลินสนุกสนาน

2.2.2 รูปแบบและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ราณี อิสิชัยกุล (2546) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหลัก สามารถดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบการให้บริการไว้รองรับนักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน เป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งมีการวางแผนป้องกันและแนวทางแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งความสนุกไปยังกรรมการเกษตรเป็นหลัก
- 2) เป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีวัฒนธรรมค่าทางการท่องเที่ยวเป็นหลัก
- 3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดระบบการให้บริการนักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน
- 4) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกลไกกระจายรายได้ไปยังเกษตร
- 5) เป็นการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรในด้านของกระบวนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

6) เป็นการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินเกิดการพักผ่อนหย่อนใจ การสร้างเสริมการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและธรรมชาติของท้องถิ่น รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) แบบกิจกรรมรายบุคคล ได้แก่ การนำเที่ยวชมสวนของเกษตรกรรายบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เช่น สวนทุเรียน มังคุด สวนไม้ดอกไม้ประดับ หรือแม้แต่ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ทั้งนี้ผู้เยี่ยมชมจะได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิต การจัดการ การตลาดแล้วยังสามารถซื้อผลผลิตต่างๆ ที่ทางสวนจัดขึ้นอีกด้วย

2) กิจกรรมการท่องเที่ยวตามฤดูกาลหรือเทศกาล เช่น การจัดงานวันทุเรียนโลก งานวันเงาะ โรงเรียนทุ่งทานตะวันบาน หุ่งดอกปทุมมา ซึ่งการท่องเที่ยวแบบนี้จะมีข้อเฉพาะในช่วงที่มีการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับการเกษตรท่านนั้น

3) กิจกรรมการท่องเที่ยวตามชุมชนหรือหมู่บ้านเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรในชุมชนร่วมกันจัดตั้งบริหารและจัดการท่องเที่ยว โดยกรมส่งเสริมการเกษตรให้ความร่วมมือสนับสนุนในการจัดทำโครงการสร้างทางกายภาพ การจัดภูมิทัศน์ การให้แนวความคิดในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่และความสามารถของเกษตรกรในชุมชน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543) รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามลักษณะของการประกอบกิจกรรมทางการเกษตร สามารถแบ่งได้ ดังนี้

1. การก่อสร้าง คือ การประกอบพืชไร่ และพืชสวน จำแนกได้ ดังนี้

1.1. รูปแบบการทำนา ในประเทศไทยที่มีวัฒนธรรมการทำนา เช่น ประเทศไทยในแถบเขตร้อน และประเทศไทยที่ยังคงมีวัฒนธรรมดั้งเดิมในการเพาะปลูกข้าวโดยใช้โค กระเบื้องไถนา การเก็บเกี่ยว การนวดโดยการใช้แรงงานคน วัฒนธรรมแบบนี้สามารถถือว่าความสนใจของนักท่องเที่ยวจากเมืองหลวงหรือต่างประเทศ และเป็นหนึ่งในทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ รวมทั้งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับข้าวและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว และเพลงพื้นบ้านในการทำนา

1.2. รูปแบบเกษตรผสมผสาน ได้แก่ การปลูกผักร่วมกับผลไม้ หรือการทำนาควบคู่ไปกับการเลี้ยงปลา

1.3. รูปแบบสวนผลไม้ เป็นการเพาะปลูกผลไม้ต่างๆ ทั้งไม้ผลเมืองร้อน ผลไม้เมืองหนาว ซึ่งสามารถจัดเป็นเทศบาลผลไม้ของแต่ละท้องถิ่น หรือให้นักท่องเที่ยวได้ชมสวนและเก็บผลไม้ด้วยตัวเอง

1.4. รูปแบบสวนไม้ดอกไม้ประดับ เป็นการเพาะปลูกดอกไม้ทั้งเมืองร้อนและเมืองหนาวเพื่อส่งขายและส่งออก โดยสามารถจัดให้นักท่องเที่ยวเข้าชม

1.5. รูปแบบพืชผักสวนครัว เป็นการปลูกพืชผัก เครื่องเทศที่หลากหลายและใช้สำหรับปรุงอาหารให้มีรสชาติที่อร่อยขึ้น เช่น อาหารไทยมีรสชาติอร่อยและมีชื่อเสียงในต่างประเทศทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศสนใจท่องเที่ยวในสวนที่ปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อการศึกษาและบริโภค

1.6. รูปแบบสวนสมุนไพร เป็นการปลูกสวนสมุนไพรเพื่อใช้ประกอบอาหารเพื่อรักษาโรคหรือเพื่อใช้ปรุงยา หรือการป้องกันไม่ให้เกิดโรคโดยการสร้างภูมิคุ้มกันโรคต่างๆ ทำให้นักท่องเที่ยวสนใจศึกษาทำความรู้เกี่ยвлักษณะและชนิด สรรพคุณของสมุนไพร และชื่อสมุนไพรที่มีไว้จำหน่ายด้วย

1.7. รูปแบบศูนย์ศึกษาและศูนย์วิจัยทดลอง ซึ่งอาจเป็นของหน่วยราชการหรือเอกชน สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

1.8. รูปแบบตลาดการเกษตร คือ ตลาดที่มีผลผลิตทางการเกษตรจำหน่าย อาจมีลักษณะของผลผลิตทางการเกษตรที่เด่นแตกต่างกันไป เช่น ผักสวนครัว ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

2. การประมง มีกิจกรรมทั้งเพาะเลี้ยงและจับสัตว์น้ำทั้งประมงน้ำจืด และประมงน้ำเค็ม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการประมงแบ่งได้ ดังนี้

2.1. การเยี่ยมชมวิถีชีวิตของชาวประมงหรือเยี่ยมชมแหล่งผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เป็นการท่องเที่ยวบริเวณหมู่บ้านชาวประมง ศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ หรือไปเยี่ยมชมแหล่งผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เช่น ฟาร์มกุ้ง บ่อเลี้ยงปลา ฟาร์มหอยนางรม หอยมุก เป็นต้น

2.2. การบริโภคผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ เช่น อาหารทะเลในแบบประเทศไทยเดลิเเชลมอนอบแห้ง เป็นต้น

2.3. นันทนาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมประมง เช่น การตกปลา การจับปลาหมึก การดำน้ำขมโมลมาได้ทะลุ เป็นต้น

3. การปศุสัตว์ แบ่งเป็นการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เช่น โค กระปือ ม้า เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์เล็ก เช่น สุกร แพะ แกะ กระต่าย เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ปีก เช่น ไก่ เป็ด นก เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี การเลี้ยงสัตว์ป่า เช่น จระเข้ เสือ กวาง นกกระทุงจากเทศ ม้า เป็นต้น ซึ่งสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชมในฟาร์มได้ศึกษาดูถูกิจกรรมการการเลี้ยงสัตว์ การเพาะพันธุ์สัตว์ อีกทั้งยังสามารถนำผลผลิตจากสัตว์เหล่านี้จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย

4. การป่าไม้ คือ การทำสวนป่าเศรษฐกิจพร้อมกับการจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป่าสัก เป็นต้น โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่พัก ร้านอาหารให้กับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถจัดแบ่งแปลงขายให้กับนักท่องเที่ยวที่สนใจได้อีกด้วยแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro tourism) จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี ของบุคคลทั้ง 3 กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกัน คือ เจ้าของสวน ผู้จัดนำเที่ยวรวมถึงมัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยวที่ต่างกลุ่มจะต้องร่วมือกันในการจัดการอย่างมีระบบเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ดังนี้

แนวทางบริหารจัดการของเจ้าของสวน

1. เตรียมสถานที่เที่ยวขึ้นมาเป็นเส้นทางวงรอบเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็น
2. หากมีมุมสาธิตได้ ควรจัดเจ้าหน้าที่เตรียมการสาธิตให้ชุมชน
3. มีมัคคุเทศก์นำชมสวน สามารถอธิบายได้ดีเท่ากับหรือมากกว่าเจ้าของสวน (มีเกร็ดความรู้ มีการเปรียบเทียบ)

4. จัดมุมสถานที่พักผ่อน จัดมุมบริการอาหารและเครื่องดื่มจำหน่าย (โดยอาจขอให้เพื่อนบ้านบริการแทน เพื่อกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น) มุมนี้จำหน่ายผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึกด้วยทั้งของในสวนและของเพื่อนบ้านใกล้เคียง

5. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ทึ่งขยะ แยกเปียกและแห้ง
6. มีบริการห้องสุขาที่สะอาด (อาจมีกล่องรับเงินบริการ เพื่อให้ผู้ที่ทำความสะอาดห้องสุขาได้รับผลประโยชน์)

แนวทางบริหารจัดการของผู้ประกอบการนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์

1. ต้องรอบรู้สถานที่/สวนแห่งนั้นอย่างละเอียด เพื่อให้ข้อมูลในการตัดสินใจและการเตรียมตัวแก่นักท่องเที่ยวได้
2. รู้ข้อควรปฏิบัติและข้อห้ามในการเที่ยวสวนเกษตร และถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจก่อนเดินทาง

3. หลังจากน้ำเที่ยวขึ้นแล้ว ควรหาเวลาให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสแกลบเปลี่ยนความคิดเห็น สัก 15-20 นาที ระหว่างการเดินทางกลับ หรือเป็นการประเมินผลการชมสวนนั้นๆ เพื่อนำไปปรับปรุงได้

แนวทางการเตรียมตัวไปท่องเที่ยวเชิงเกษตรของนักท่องเที่ยว

1. เป็นผู้ที่สนใจการทำสวนเกษตรแต่ละสาขาที่จะไปชม

2. มีการเตรียมตัวเดินทาง และเตรียมอุปกรณ์ของที่ใช้ตามที่ผู้จัดรายการการนำเที่ยวแนะนำ

3. หากมีความชอบถ่ายภาพเป็นที่ระลึกแล้ว ควรเตรียมกล้องและฟิล์มไปให้มากพอยเลือกใช้ดีกว่าไม่พอ

4. ปฏิบัติตามข้อแนะนำและข้อห้ามของแต่ละสถานที่ เพราะต้นพืชและธรรมชาติรอบด้านนั้นมีความอ่อนไหวและเปราะบาง มีโอกาสติดเชื้อโรคจากผู้ที่ไปเยือนได้ ในทำนองเดียวกันหากนักท่องเที่ยวบางคนเป็นภัยมีพื้ต่อยาฆ่าแมลงจ่ายก็ควรต้องระมัดระวังเข่นกัน ในช่วงที่เจ้าของสวนฉีดยาป้องกันแมลงและเชื้อร้ายที่สามารถทำลายต้นพืชได้

5. มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม เพื่อให้สถานที่ท่องเที่ยวที่ไปเยือนมีสภาพแวดล้อมที่ดี สะอาด และสวยงาม

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการปลูกแ肯ตาลูป

เมื่อปี 2508 นักเรียนเกษตรกรรมสังเคราะห์ รุ่นที่ 5 ซึ่ง คุณเกษตรสันต์ ปานพันธ์ ได้พัฒนาระบบการจำหน่ายแต่งแ肯ตาลูปที่เรียกสนุก ของหลวงจบกรระบวนยุทธ จึงเกิดความสนใจมาก เนื่องจากมีราคาแพง และปลูกยาก เป็นความท้าทายนักเรียนเกษตรกรรมในสมัยนี้ คุณเกษตรสันต์ได้ปรึกษาและร่วมทดลองกับ คุณสนัน พลีนหอม นักเรียนเกษตรกรรมสังเคราะห์ รุ่นที่ 1 ซึ่งเมล็ดแ肯ตาลูปมาปลูก แต่ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ผลการดำเนินการปรากฏว่าขาดทุน

จนกระทั่งปี 2509 คุณเกษตรสันต์ ได้แบ่งงานกันทำ โดยแบ่งปลูกแ肯ตาลูป 3 สาย คุณเกษตรสันต์ได้ทดลองร่วมกับ คุณสุชาติ พึงเชื้อ คุณสนัน พลีนหอม ได้ร่วมทดลองกับ คุณสัมฤทธิ์ ชัยชนะ ส่วน คุณมิตร บุศราพงษ์พานิช ได้แยกออกมาริบอสิริ และร่วมกับเกษตรกรปลูก ปรากฏว่า มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ

ปี 2514 ถือว่าความรู้เรื่องแ肯ตาลูปได้พัฒนาไปมาก จึงมีการผลิตอย่างจริงจัง ทำให้แ肯ตาลูปของอำเภอรัฐประทศ ซึ่งเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยเกษตรฯ เป็นที่รู้จักของคนทั่วโลก แคนไกล ทุกๆ ปีจะมีงานวันแ肯ตาลูป โครงการที่นำไปเที่ยวตลาดโรงเกลีอจะต้องไปอุดหนุนผลงานเกษตรกร

พันธุ์แตง มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีการนำสายพันธุ์แ肯ตาลูปเข้าไปปลูกในพื้นที่จำนวนไม่น้อย ได้แก่

1) พันธุ์ชุมเปอร์บี. คุณเกษตรสันต์ ปานพันธ์ เป็นผู้นำมาทดลองปลูก เมื่อปี 2509

2) พันธุ์เดรีเลียส 51 คุณสมศักดิ์ พดด้วง เป็นผู้นำมาทดลองปลูก เมื่อปี 2511

3) พันธุ์เรดเดอร์ชัน คุณดำรง ศิริกานนท์ เป็นผู้นำมาทดลองปลูก เมื่อปี 2512

4) พันธุ์อี.ดี.สโต๊ด คุณสมศักดิ์ พดด้วง เป็นผู้นำมาทดลองปลูก เมื่อปี 2513

5) พันธุ์เรดเดอร์ชัน ดี.เอ็ม.อาร์. คุณดำรง ศิริกานนท์ นำมาทดลองปลูก เมื่อปี 2513

6) พันธุ์ที่อปมาร์ค คุณเกษตรสันต์ ปานพันธ์ เป็นผู้นำมาทดลองปลูก เมื่อปี 2513

งานปลูกแคนตาลูปที่ทำง่ายคือ ช่วงปลายฝนต้นหนาว โรคแมลงมีน้อย จึงมีคนปลูกมากผลผลิตจึงออกมาก ส่งผลให้ช่วงเดือนกุมภาพันธ์-เมษายน ราคาแคนตาลูปค่อนข้างลดต่ำลงแต่ช่วงฝน เข้าพรรษาไปแล้ว ฝนลง โรคแมลงมีมาก คนปลูกน้อย ผลผลิตไม่มากทำให้ราคาน้ำด้วยกัน คือ กรีนเน็ต T778, ชันเลดี้ 227 และ อันนีดิว 1348 โดยมีรายละเอียดของลักษณะประจำพันธุ์แคนตาลูป มีดังนี้

1) กรีนเน็ต T778 รูปทรงผลกลมรี ผิวเปลือกตามข่ายร่างแท่นเด่นชัด เนื้อในสีเขียวอ่อน มีรสชาติหวาน นุ่ม น้ำหนักต่อผลประมาณ 1.2-1.5 กิโลกรัม ปลูกได้ตลอดทั้งปี ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต 80-85 วัน หลังเพาะเมล็ด

2) ชันเลดี้ 227 รูปทรงผลกลมรี ผิวเปลือกเรียบ สีขาวครีม เนื้อในสีส้ม ติดผลง่าย เริ่วมีกลิ่นหอมแรง น้ำหนักต่อผลประมาณ 1.5-2 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว 60-65 วัน หลังเพาะเมล็ด

3) อันนีดิว 1348 รูปทรงกลม ผิวเรียบ สีขาวครีม เนื้อในสีเขียวอ่อน ให้ความหวานสูง คุณภาพผลผลิตสม่ำเสมอ น้ำหนักต่อผลประมาณ 1.2-1.8 กิโลกรัม ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว 75-85 วัน หลังเพาะเมล็ด

2.3.1 ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของแคนตาลูป

แคนตาลูป มีโครงโน้มโชน $2n = 2x = 24$ ผสมเกรสรโดยแมลง และลม ในพันธุ์ที่มีดอกสมบูรณ์ เพศสามารถผสมพันธุ์เองได้ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของแคนตาลูป ดังนี้

1) ราก เป็นระบบ radix แก้ว มีรากแข็ง และรากฝอยแตกออกจากหัวๆ ระบบความลึกของรากประมาณ 30 เซนติเมตร

2) ลำต้น แคนตาลูป เป็นพืชถาวรเลี้ยงติดินหรือตามกิ่งไม้ ลำต้นเป็นไม้เนื้ออ่อน มีลักษณะกลม ความยาวประมาณ 2-3 เมตร ลำต้นมีหนามคล้ายขัน ช่วงข้อมีความยาวประมาณ 15-20 เซนติเมตร บริเวณข้อแตกกิ่งย่อยออก และบริเวณข้อย่อยจะแตกใบ และดอก ส่วนซอกใบจะแตกหนวดสำหรับบีดเกาะขณะเจริญเติบโต

3) ในแคนตาลูป มีลักษณะคล้ายใบแตงหรือพักทอง แตกออกบริเวณข้อกิ่ง ข้อละ 1 ใบ เรียงสลับกัน ก้านใบกลวง ยาว 5-10 เซนติเมตร มีขน บริเวณฐานใบเว้า ขอบใบหยักเป็นคลื่น ผิวใบขรุขระ ใบอ่อนมีขนที่ริมขอบใบ และใต้ใบ เมื่อใบมีอายุมากขึ้นที่ต้องจะน้อยลง

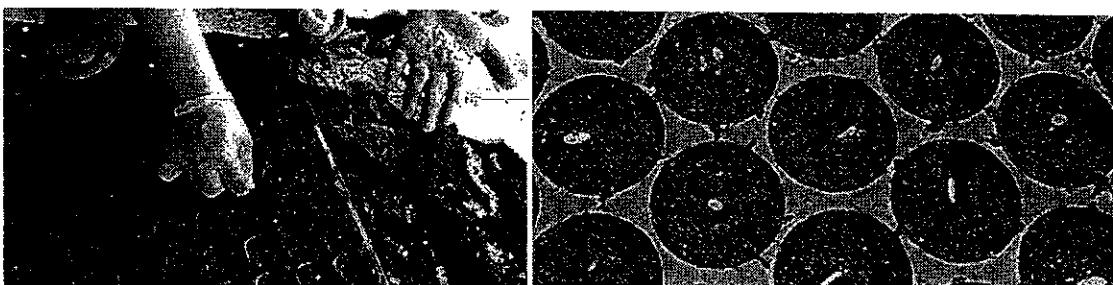
4) ดอกแคนตาลูป มีทั้งดอกแบบเพศผู้ ดอกเพศเมีย และดอกสมบูรณ์เพศบนต้นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่มักพบแบบมีดอกเพศผู้ และดอกสมบูรณ์เพศ ซึ่งดอกเพศผู้แห้งออกที่ซอกใบบริเวณแขนงย่อยเกือบทุกแขนง ดอกจะมีสีเหลืองคล้ายดอกแตงกวา โดยดอกเพศผู้มีกลีบเลี้ยง 5 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ อับลักษณะเกสร 3 อับ และก้านชูเกสรสั้น ส่วนดอกเพศเมีย และดอกสมบูรณ์เพศจะแห้งออกที่แขนงย่อยข้อแรก ดอกสมบูรณ์เพศมีกลีบเลี้ยงสีเขียว ส่วนกลีบดอกมีสีเหลือง 5 กลีบ อับลักษณะเกสร ตัวผู้ 3 อับ ส้อมรอบเกสรตัวเมียที่มี 3-5 แฉก ส่วนรังไข่มีลักษณะกลม ยาว 2-4 เซนติเมตร มี 3-5 ห้อง และฐานดอกสมบูรณ์เพศมีรังไข่ที่เจริญเป็นผล

2.3.2 การปลูกแคนตาลูป

แคนตาลูป เป็นพืชที่มีการจัดการดูแลที่ละเอียดอ่อน และต้องมีการจัดการที่อย่างตีเมื่อเทียบ กับพืชชนิดอื่น และเป็นพืชที่ชอบอากาศอบอุ่นถึงร้อน อุณหภูมิที่เหมาะสม สำหรับการเจริญเติบโต และการออกของ rakแคนตาลูป อยู่ระหว่าง 25-30 องศาเซลเซียส ความแตกต่างของอุณหภูมิระหว่าง กลางวันกับกลางคืน มีอิทธิพลต่อความหวาน และคุณภาพของแคนตาลูป ถ้าความแตกต่างยิ่งมากจะ ทำให้ความหวานและคุณภาพยิ่งสูง แต่สภาพที่หนาวเย็น จะทำให้ผลแคนตาลูปไม่โต การเจริญเติบโต จะชะงัก แคนตาลูปเป็นพืชที่ชอบแสงแดดร้อน ฉะนั้นในการเลือกพื้นที่ ปลูกควรเป็นพื้นที่โล่งแจ้ง และไม่เคยปลูกพืชตระกูลเดงมาก่อน ควรเป็นดินร่วนปนทรายร้อยละ 10% มีความเป็นกรด-ต่างอยู่ ระหว่าง 6.0-6.8

2.3.2.1 การเตรียมเมล็ดพันธุ์และการหยดเมล็ดแคนตาลูป พื้นที่ปลูก 1 ไร่ เตรียมเมล็ด พันธุ์อัตรา 0-100 กรัม นำเมล็ดเมล็ดพันธุ์บรรจุลงในถุงพลาสติก หรือถุงซิปที่เจาะรูrun หรือถุงเน็ต ลงแขวน้ำสะอะดานนาน 4-6 ชม. จากนั้นนำเมล็ดออกจากถุงแล้วนำไปหยอดน้ำทึบใช้ผ้าขนหนูที่เปียกพอกมาดูๆ ห่อ และนำไปบ่มในอุณหภูมิ 28-32 องศาเซลเซียส โดยใช้หลอดไฟขนาด 40-60 W. บ่มนาน 24 ชม. เมล็ดแคนตาลูปจะเริ่มออกรากยาวประมาณ 0.5 ซม. ก็สามารถนำไปขยายตัว ลงในถุงดินหรือถุงเพาะ กล้าต่อไป

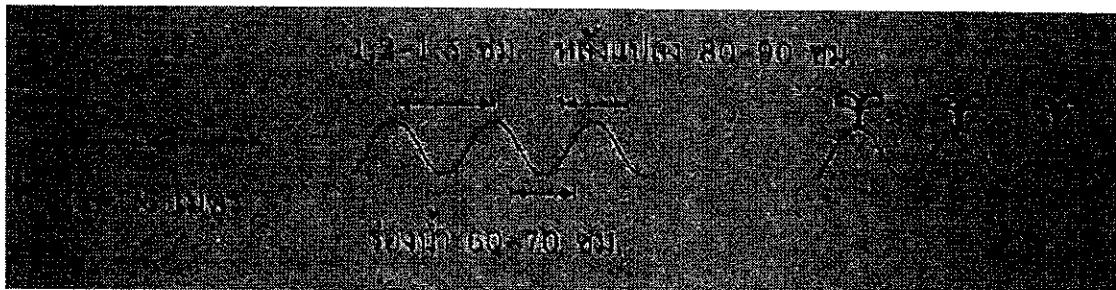
2.3.2.2 การเตรียมถุงดินสำหรับเพาะเมล็ด ใช้ดินร่วน 2-3 บุ๋งกี ปุ๋ยคอกที่สลายตัวแล้ว 1 บุ๋งกี ปุ๋ย 0-46-0 กำเนิด ผสมให้เข้ากัน กรอกลงในถุงพลาสติกขนาด 4x4 นิ้ว หรือ 4x6 นิ้ว โดยเจาะรูที่ก้นถุงทั้ง 2 ข้าง เพื่อระบายน้ำ และนำถุงดินไปวางเรียงในแปลงเพาะ ขนาดกว้าง 1.0-1.5 เมตร โดยวางเรียงประมาณ 12-15 ถุงต่อແ☎ จากนั้นรดน้ำถุงดินให้ชุ่ม นำเมล็ดที่ออกราก แล้วหยดลงไปถุงละ 1 เมล็ด หลังหยด 2-3 วัน เมล็ดจะเริ่มซูบไปเลี้ยงขึ้นมา ขวยแกะเอาเปลือกของเมล็ดออก ด้วย รดน้ำต้นกล้าทุกเช้าเย็น อายุต้นกล้าที่เหมาะสม 10-12 วัน มีใบจริง 2-4 ใบ ก็สามารถย้าย ลงแปลงในแปลงได้

ภาพที่ 2.1 การเพาะต้นกล้าแคนตาลูป

2.3.2.3 การเตรียมแปลงปลูกแคนตาลูป ไถดินหากไว้ 1-2 อาทิตย์ จากนั้นໄโคพรวน ให้ลักษณะการทำภาระร่องแปลงโดยใช้ปุ๋ยคอก (ชั้กไว้ 800-1,000 กก./ไร่) ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 50 กก./ไร่ พูรดาดาน 2-3 กก./ไร่ ถ้าสภาพดินที่มี pH ต่ำ ควรใช้ปูนขาวอัตรา 100-200 กก./ไร่ การเตรียมแปลงถ้าเป็นแบบขั้นค้างให้ห่างกัน 1.2-1.5 เมตร ความกว้างของร่องน้ำ 60-70 ซม. หลังแปลง

กว้าง 80-90 ซม. ใช้พลาสติกคลุม (พลาสติก 2 ชั้น สีบอร์น์และสีดำ) แล้วทำการเจาะหลุมปลูกห่างกัน 40-45 ซม.

ภาพที่ 2.2 การเจาะหลุมปลูกแคนตาลูป (แบบขั้นค้าง)

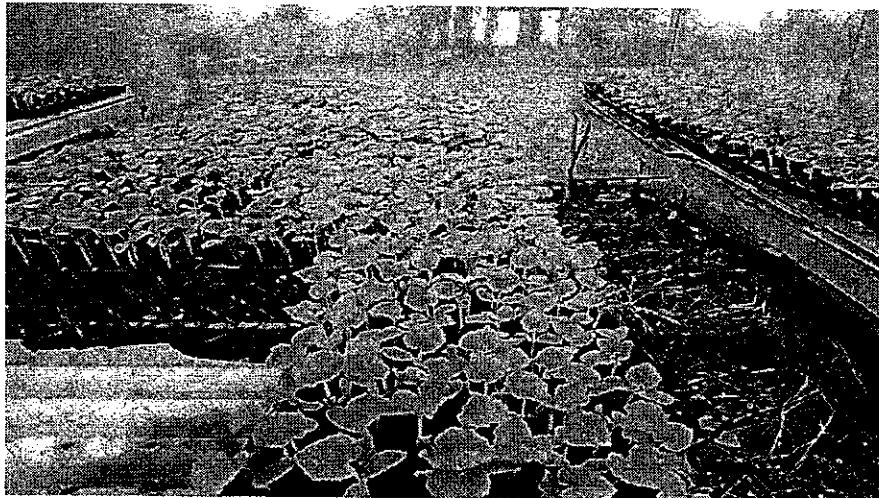
ถ้าเป็นแปลงแบบเลือย ใช้ขนาดแปลงกว้าง 3-4 เมตร เตรียมแปลงคู่ (แบบเดียวกับแตงโม) ร่องน้ำกว้าง 60-70 ซม.

ภาพที่ 2.3 การเจาะหลุมปลูกแคนตาลูป (แบบแปลงเลือย)

2.3.2.4 การเตรียมดินในการปลูกแคนตาลูป ในการเตรียมดินควรรองพื้นด้วยปุ๋ยอินทรีย์ หากสภาพดินไม่อุดมสมบูรณ์ ควรใส่อัตรา 30-40 กก./ไร่ และรองพื้นด้วยปุ๋ยเคมีสูตร 16-16-16 อัตรา 50 กก./ไร่ เนื่องจากแคนตาลูปเป็นพืชที่ต้องการปุ๋ยมาก การปลูกแคนตาลูปควรคลุมพลาสติกเพื่อรักษาความชื้นและป้องกันวัชพืช พลาสติกที่ใช้ในการปลูกแคนตาลูปจะเป็นขนาดความกว้างตั้งแต่ 1.20 เมตร-ขึ้นไป ระยะปลูกที่ใช้-แต่ถ้าหากดินน้ำน้อย ควรปลูกแคนตาลูปมาหลายครั้งติดต่อกัน การทำตามขั้นตอนดังนี้ก่อน คือ ควรพักการเพาะปลูกประมาณ 2-4 เดือน เปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกพืชชนิดอื่นบ้าง เช่น พืชตระกูลถั่ว หรือใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา พร้อมกับปุ๋ยคอกในการช่วยปรับปรุงสภาพของดิน

2.3.2.5 การย้ายต้นกล้าแคนตาลูปเพื่อนำไปปลูก หลังเตรียมแปลงเสร็จก่อนย้ายปลูก 1-2 วัน ให้น้ำพ่นยาต้นกล้า หรือการให้น้ำต้นกล้า เพื่อให้ต้นกล้าแข็ง健壮 การเจริญเติบโต (Hardening) ใช้ระยะปลูก 40-45 ซม. รถน้ำหลุมให้สูง แล้วนำต้นกล้าปลูกลงในหลุมละ 1 ต้นหลังปลูกเสร็จรถน้ำตามอีก 1 รอบ

ภาพที่ 2.4 ต้นกล้าแคนตาลูป

2.3.3 การดูแลรักษาแคนตาลูปและเก็บเกี่ยวแคนตาลูป

2.3.3.1 การดูแลรักษา

1) การให้ปุ๋ย

ครั้งที่ 1 หลังปลูก 7-10 วัน ให้ปู๋เรีย อัตรา 1 ช้อนแกงต่อน้ำ 10 ลิตร รดทีโคนตัน ระวังอย่าให้ถูกใบ

ครั้งที่ 2 หลังบ่ายปลูก 20-30 วัน ให้ปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 25 กก./ไร่ โดยวิธี ผงระหว่างต้นหรือโรยที่ร่องน้ำ

ครั้งที่ 3 หลังบ่ายปลูก 40 วัน ให้ปุ๋ย 13-13-21 หรือ 14-14-21 อัตรา 25 กก./ไร่ โดยวิธีผงระหว่างต้น หรือโรยตามร่องน้ำ

ครั้งที่ 4 เพิ่มปุ๋ยโป๊แตส เพื่อเพิ่มความหวานและสีสรร อาจใช้ปุ๋ยยุเรียผสมในอัตรา 1:1 โดยหัว่วนตามร่องน้ำก่อนการเก็บ 1-2 สัปดาห์

2) การให้น้ำ ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้แคนตาลูปเจริญเติบโตอย่างเต็มที่อย่า ให้ขาดน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการติดผล ซึ่งจะทำให้ผลแคนตาลูปอาจไม่โต การให้น้ำไม่สม่ำเสมอ นอกจากจะทำให้การเจริญเติบโตชะงักแล้ว อาจทำให้ผลปริแตกได้

3) การไ้วผลและการตัดแต่งกิ่ง กิ่งแขนงที่เกิดตั้งแต่ข้อที่ 1 จนถึงข้อที่ 8 ให้ตัดแต่ง ออกให้หมด และเริ่มไ่าวผลข้อที่ 9-10, 11-12 ให้เลือกผลที่ดีที่สุดไว้ 1 ผล แล้วทำการห้อยผลไว้กับราว ไม้เพื่อป้องกันมิให้ผลลวงกับพื้น ซึ่งจะทำให้ผลเน่าเสียหายได้ ส่วนกิ่งแขนงตั้งแต่ข้อที่ 13 ขึ้นไป ให้ตัดแต่งออกให้หมดและทำการเต็บยอดข้อที่ 30-35

2.3.3.2 การเก็บเกี่ยวแคนตาลูป

ให้เลือกเก็บเกี่ยวผลแคนตาลูปที่สุกไม่น้อยกว่า 80% ขึ้นไป และใช้หลักในการ พิจารณาเก็บเกี่ยวแคนตาลูป ดังนี้

1) นับอายุ หลังจากออกบานแล้วประมาณ 30-35 วัน

2) สังเกตรอยแตกปริของข้าวผล

3) สังเกตจากสีผิว ถ้าเป็นพันธุ์ผิวเรียบ ผิวจะเป็นมันเรียบสีน้ำตาลตามสายพันธุ์ แต่ถ้าเป็นพันธุ์ที่มีตาข่าย จะสังเกตเห็นตาข่าย นูนเด่นชัดเจน

4) สังเกตจากกลิ่น ถ้าเป็นแคนตาลูปพันธุ์ที่มีกลิ่นหอม ถ้าสุกกลิ่นจะเริ่มหอม ขณะเดินไปแพลงจะได้กลิ่น

2.3.3.3 โรค แมลงและการป้องกันกำจัด

1) โรคร้านค้า เกิดในสภาพอากาศที่อุณหภูมิต่ำ ความชื้นสัมพันธ์สูง ป้องกันกำจัดด้วยสารเคมีพอกดาโนนิล, ริดโนมิล, เอพรอน 85

2) โรคเหี่ยว ป้องกันโดยไม่ปลูกช้า พื้นที่ดีม

3) โรคราแป้ง เกิดในสภาพอากาศที่มีอุณหภูมิต่ำ ความชื้นสัมพันธ์ต่ำ ป้องกันกำจัดโดยใช้ยาอาฟูกาน

4) โรคไหม้ เกิดในสภาพอากาศอุณหภูมิต่ำ ความชื้นสัมพันธ์สูง เกิดทั้งที่ใบและลำต้น ป้องกันโดยฉีดพ่นสารประเทคุดซึม เช่น คาร์เบนาดาซิม, เบนเลท, ท็อบชินเอ้ม

5) เพลี้ยไฟ ดูดกินน้ำเลี้ยงเป็นพาหะของไวรัส ป้องกันโดยใช้ยาดูดซึมพาก คาร์โรบฟูราน รองกันหลุม ฉีดยาพ่นยาพอกかるโรบชันแฟฟ, เมทโนมิล

6) แมลงเต่าแตง ระบาดโดยกัดกินใบ ป้องกันกำจัดด้วยสารเคมี พากかるบาริล หรือสารดูดซึม ในกลุ่มของไดโครโทฟอส

7) หนองกัดกินใบและผลอ่อน ป้องกันโดยใช้ยากลุ่มเมทโนมิล หรือกลุ่มโมโนโกรโตฟอส

2.3.4 รูปแบบการปลูกแคนตาลูป

2.3.4.1 การปลูกแคนตาลูปแพลงเปิด หรือภายนอกโรงเรือน

ก่อนปลูกจะต้องมีการเก็บตัวอย่างดินจากแพลงที่จะปลูกไปตรวจเพื่อให้ทราบคุณสมบัติทางกายภาพและทางเคมี (โครงสร้างดิน ความเป็นกรด - ด่าง ความเค็ม และปริมาณธาตุอาหารที่มีอยู่ในดิน) การเตรียมพื้นที่ควรเริ่มต้นด้วยการไถด้วยเครื่องไถดับความลึกไม่น้อยกว่า 60 ซม. ซึ่งเป็นความลึกที่อย่างน้อยต้องมีให้รากแคนตาลูปซ่อนใช้หาอาหารได้สะดวก จากนั้นจึงทำการไถ เป เปื่อยอยู่ติดกันให้ลักษณะเป็นเส้น直 แต่ถ้าในกรณีที่เนื้อดินเป็นดินเหนียวจะต้องไถให้ลักษณะเป็นเส้นตรง จึงจะส่งผลการวิเคราะห์ดิน(ถ้ามี) ต่อมาให้ทำการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก หรือ ปุ๋ยหมัก ในอัตรา 1,500 - 2,000 กก./ต่ำรี ทำการพรวนดินอีกครั้งเพื่อคลุกเคล้าให้ปุ๋ยคงอยู่กับดินให้ทั่ว ยกแพลงสูง 30 ซม. หรือ 40 ซม. สำหรับดูดฟัน กว้างประมาณ 1 - 1.20 ม. มีความยาวตราชความยาวของพื้นที่สำหรับการปลูกแบบแคล้วคู่ เว้นร่องน้ำกว้าง 0.80 ม. ก่อนปลูกใส่ปุ๋ยรองพื้นด้วยปุ๋ยเคมี 15 - 15 - 15 จำนวน 50 กก./ไร่ โดยระยะห่างกัน 0.80 ม. หรือ 1,600 ตร.ม. สามารถปลูกได้ 3,200 ต้น สำหรับในพื้นที่ที่หากางข้าวได้ง่ายอาจใช้ฟางข้าวคลุมแพลงแทนการใช้พลาสติกด้วยดินข้างแพลงให้เรียบร้อย เจาะรูบนพลาสติกเป็น 2 แล้ว ตามความยาวแพลง ระหว่างแทวห่างกัน 80 ซม. และระหว่างหลุมในแทวห่างกัน 0.5 ซม. ในพื้นที่ 1 ไร่ หรือ 1,600 ตร.ม. จะสามารถปลูกได้

พลาสติกเพื่อการประหยัด ยกเว้นในฤดูฝนควรหลีกเลี่ยงการใช้ฟางคลุมดิน เพราะเสี่ยงต่อการเกิดโรคเน่าที่โคนต้นและระบบระบายน้ำจากเข้ามาที่ติดมากับฟาง

ภาพที่ 2.5 ต้นกล้าแคนตาลูป

2.3.4.2 การปลูกแคนตาลูปในรูปแบบโรงเรือน

แคนตาลูปเป็นพืชที่ต้องใช้มือในการปลูกและผู้ปลูกต้องมีความอดทนต่อการรบกวนต่างๆ จากสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ และโรคต่างๆ ที่มารบกวน ปัจจุบันมีทางเลือกให้เกษตรกรสามารถพิจารณาเพื่อตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนการปลูกแคนตาลูป ซึ่งเป็นวิธีการที่น่าสนใจและเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปลูกแคนตาลูปในทุกฤดูกาลและในทุกสภาพภูมิอากาศ โดยการปลูกในโรงเรือน (Greenhouse) ซึ่งมีโรงเรือนรูปแบบต่างๆ และมีความเหมาะสมสำหรับการปลูกแคนตาลูปรูปแบบต่างๆ

- 1) โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (High Tunnel Greenhouse) แบบชาตรังลักษณะโรงเรือน (Greenhouse Characteristics)

ภาพที่ 2.6 โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง แบบชาตรัง

ที่มา : มติชนออนไลน์, 2561

- 1) โรงเรือนหลังเดียว : ขนาดมาตรฐานกว้าง 6.4 เมตร ความยาวมาตรฐาน 32 เมตร สูง 3.5 เมตร
 - 2) โครงสร้างโครงเรือน : เป็นเหล็กชุบสีกันสนิม อายุการใช้งาน 4-5 ปีหรือเหล็กชุบ กัลวาไนซ์ อายุการใช้งาน 9-10 ปี
 - 3) วัสดุคุณมโรงเรือน : ด้านข้างคุณมาข่ายกันแมลงขนาดมีตั้งแต่ 16-50 เมส หลังคา โครง คุณพลาสติก PE สามารถเลือกรุ่นพลาสติก PE ได้ (ความหนาตั้งแต่ 100-250 ไมครอน)
 - 4) ประตูโรงเรือน : เป็นแบบบังใบทำด้วยตาข่ายกันแมลง หรือแบบบานสวิง
 - 5) การระบายน้ำอากาศอาศัยการถ่ายเทอากาศจากด้านข้างโรงเรือนผ่านตาข่ายกันแมลง
- การใช้งาน
- 1) เป็นโรงเรือนราคาประหยัด สำหรับป้องกันความเสียหายกับพืชที่ปลูกในฤดูฝน
 - 2) เหมาะสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเตาเลือย เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป เป็นต้น
 - 3) เหมาะสำหรับการเพาะกล้าพืชทุกชนิด เช่น ผัก ดอกไม้ ไม้ผล ปาล์มและยางพารา เป็นต้น
 - 4) เหมาะกับพืชที่ต้องการคุณภาพของผลผลิตสูงขึ้น เรื่องความหวาน สีสันของผลสด ใหม่ ขนาดสม่ำเสมอ
 - 5) สำหรับป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ทำให้เกิดความเสียหายกับพืช

2. โรงเรือนแบบทรงหลังคาฟันเลือย ลักษณะโรงเรือน (Greenhouse Characteristics)

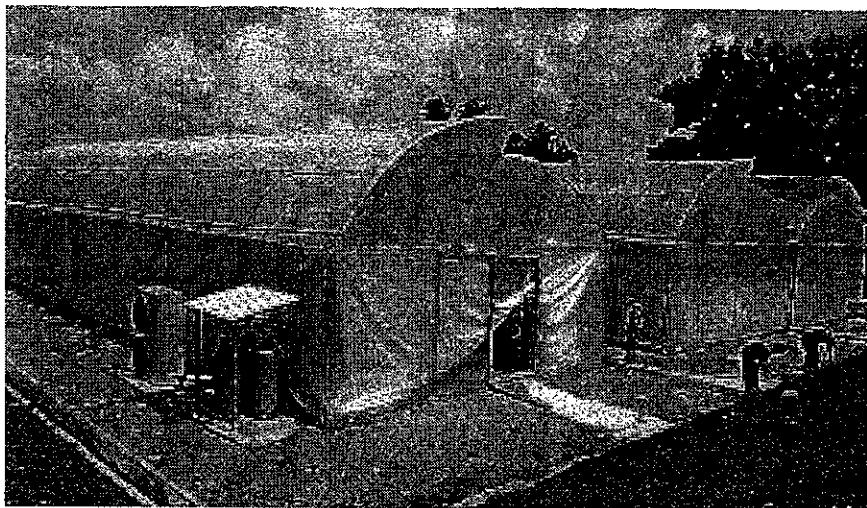
ภาพที่ 2.7 โรงเรือนแบบทรงหลังคาฟันเลือย
ที่มา : โรงเรือนพลาสติก, 2561

- 1) โรงเรือนแบบหลังคาโถงคล้ายฟันเลื่อย ขนาดมาตรฐานหน้ากว้างช่วงละ (Gable Length) 6.4 เมตร แต่ละหลังเชื่อมต่อด้วยรางน้ำเหล็กชุบกัลป์ว่าไนซ์ ความยาวที่เหมาะสม (Gutter Height) 32-40 เมตร ความสูงจากพื้นถึงรางน้ำ 3-4 เมตร
- 2) โครงสร้างโรงเรือน เป็นเหล็กชุบสีกันสนิม อายุการใช้งาน 4-5 ปี หรือเหล็กชุบ กัลป์ว่าไนซ์ อายุการใช้งาน 9-10 ปี
- 3) วัสดุคุณภาพเรือน ด้านข้างคุณภาพด้วยกันแมลงขนาดเม็ดแต่ 16-50 เมส หลังคา โถงคุณภาพ PE สามารถเลือกรุ่นพลาสติก PE ได้ (ความหนาตั้งแต่ 100-250 ไมครอน)
- 4) ประตูโรงเรือน เป็นประตูสองชั้นแบบ Double Door บานประตูแบบสไลด์
- 5) การระบายน้ำทำได้ทั้งด้านข้างและด้านบน และมีอัตราการระบายน้ำอากาศสูง หลังคาโรงเรือนประกอบด้วยหน้าต่างกว้าง 1.5 เมตร เปิดปิดได้จากศรีษะภายใน ด้านข้างมุงด้วย กันแมลงเพิ่มพื้นที่ระบายอากาศ ช่วยให้อากาศเย็นถ่ายเทหมุนเวียนเข้าสู่โรงเรือนได้ง่าย และเป็น โรงเรือนที่เหมาะสมกับสภาพอากาศประเทศไทยต้อนร้อน

การใช้งาน

- 1) เป็นโรงเรือนทรงสูง มีความสามารถในการระบายน้ำอากาศได้ดีกว่า แบบ High Tunnel
- 2) เป็นโรงเรือนแบบต่อเนื่อง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ที่ต้องใช้พื้นที่ในการ ผลิตครั้งละมากๆ
- 3) เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูงหรือ เก้าอี้อุ่นที่ต้องการขึ้นค้าง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป มะเขือเทศเชอร์รี่ พริกหวาน
- 4) มีช่องเปิดมุงด้วยกันแมลงด้านบน เพื่อถ่ายเทความร้อนออกได้เร็ว
- 5) เหมาะสำหรับการปลูกพืชกินต้นและใบ ตระกูลผักนำหน้า เช่น ผักสลัด ผักเคลน้ำ ผักกาดขาว ผักชาด เชี่ยว ผักบุ้ง ผักกวางตุ้ง เป็นต้น และยังเหมาะสมสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเกา เลี้อ เช่น แตงโม เล่อน แคนตาลูป สตอเบอร์รี่ มะเขือเทศ
- 6) เหมาะสำหรับการเพาะกล้าพืชทุกชนิด เช่น ผัก ดอกไม้ และยางพารา เป็นต้น
- 7) เหมาะสำหรับปลูกพืชที่ต้องการคุณภาพของผลผลิตสูง ผลผลิตสะอาด ปลอดภัย สีสันสดใส ขนาดของผลสม่ำเสมอ
- 8) สำหรับป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ทำให้เกิดความเสียหายกับพืช

3. โรงเรือนแบบแฟด ลักษณะโรงเรือน (Greenhouse Characteristics)

ภาพที่ 2.8 โรงเรือนแบบแฟด
ที่มา : โรงเรือนพลาสติก, 2561

การใช้งาน

- 1) เหมาะสำหรับการปลูกพืชกินต้นและใบ ตระกูลผักนำหน้า เช่น ผักสลัด ผักคะน้า ผักกาดขาว ผักขาดเขียว ผักบุ้ง ผักหวานดอง เป็นต้น และยังเหมาะสมสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเถา เลี้ยง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป สตอเบอร์รี่ มะเขือเทศ
- 2) เหมาะสำหรับการเพาะกล้าพืชทุกชนิด เช่น ผัก ดอกไม้ และยางพารา เป็นต้น
- 3) เหมาะสำหรับปลูกพืชที่ต้องการคุณภาพของผลผลิตสูง ผลผลิตสวยงาม ปลอดภัย สีสันสดใส ขนาดของผลสม่ำเสมอ
- 4) สำหรับป้องกันแมลงศัตรูพืชที่ทำให้เกิดความเสียหายกับพืช

2.3.5 ข้อดีของการปลูกแคนตาลูปในรูปแบบโรงเรือน

1. เป็นการปลูกพืชแบบปลอดสารพิษ ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูง
2. สามารถควบคุมปัจจัยภายนอกต่างๆ ได้เป็นอย่างดี
3. สามารถลดความเสี่ยงจากโรคและแมลงได้ระดับหนึ่ง ไม่ต้องใช้ยาฆ่าแมลง จึงมีความปลอดภัยจากการพิษตกค้างในผลผลิต
4. สามารถลดต้นทุนการใช้สารเคมีและปัจจัยการผลิตอื่นๆ ได้
5. ลดความเสี่ยหายจากสภาพแวดล้อม เช่น น้ำค้างหนัก ฝนตกหนัก แสงแดดและอื่นๆ ได้
6. สามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ขณะที่การปลูกกลางแจ้งจะค่อนข้างเสี่ยงต่อความเสี่ยหายค่อนข้างสูงในช่วงฤดูฝน
7. สามารถวางแผนการปลูกเพื่อให้มีผลผลิตต่อเนื่องได้ตลอดทั้งปี
8. ป้องกันปัญหาที่มากับฝน เช่น โรคราคำค้าง ปัญหารากเน่า

9. สามารถจัดการการปลูกได้ดีถึงแม้สภาพดินที่ปลูกจะไม่เหมาะสม
10. ควบคุมการเจริญเติบโตได้อย่างดี สะอาดและมีคุณภาพเพราะได้รับน้ำอาหารอย่างเพียงพอตลอดเวลา

2.3.6 ข้อเดียวกันของการปลูกแคนตาลูปในรูปแบบโรงเรือน

1. เป็นวิธีการปลูกที่ต้องลงทุนสูงในตอนเริ่มต้น เพราะต้องการวัสดุอุปกรณ์ทางเทคนิคหลายอย่าง และมีราคาที่แพง
2. เป็นวิธีการปลูกที่สิ้นเปลืองพลังงาน เพราะต้องอาศัยพลังงานตลอดเวลา เช่น พลังงานไฟฟ้า พลังงานน้ำ เป็นต้น ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงและหากไฟฟ้าขัดข้องเป็นเวลานานเกินไป และไม่มีระบบไฟฟ้าสำรอง จะทำให้แคนตาลูปที่ปลูกขาดน้ำหรือขาดอากาศตายได้ในเวลาอันสั้น
3. เป็นวิธีการปลูกที่สิ้นเปลืองพลังงาน เพราะต้องอาศัยพลังงานตลอดเวลา เช่น พลังงานไฟฟ้า เป็นต้น ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูงและหากไฟฟ้าขัดข้องเป็นเวลานานเกินไปและไม่มีระบบไฟฟ้าสำรอง จะทำให้พืชที่ปลูกขาดน้ำหรือขาดอากาศตายได้ในเวลาอันสั้น

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นภารรณ โตสติ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอเขาสมิ้ง จังหวัดตราด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 2) สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประกอบเป็นเจ้าของสวนที่เข้าร่วมโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอเขาสมิ้ง ปี 2553 จำนวน 7 รายและนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่เดินทางมาท่องเที่ยวอำเภอเขาสมิ้ง จังหวัดตราด สูมตัวอย่างจำนวน 97 ราย ด้วยวิธีการสุ่มแบบพับโดยบังเอิญ เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ส่วนที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเรื่องของคุณภาพของผลผลิต จัดการพื้นโดยการกำหนดเขตกิจกรรม ให้บริการแบบเป็นกันเอง สร้างความคุ้นเคยกับนักท่องเที่ยว เจ้าของสวนทุกคนผ่านการอบรมมีคุณภาพและมีกิจกรรมที่หลากหลายรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นไปตามมาตรฐาน คือ จำนวนนักท่องเที่ยวเหมาะสมกับพื้นที่ มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ความพร้อมด้านอาหารที่มีบริการนักท่องเที่ยว สร้างแรงดึงดูด นักท่องเที่ยวจากกิจกรรมการทำสวนไม้ผลที่ทำเป็นหลัก และเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยีการเกษตรที่หลากหลายและนำเสนอการใช้เทคโนโลยี การผลิตไม้ผล ด้านนักท่องเที่ยวร้อยละ 69.92 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 32.79 ปี ร้อยละ 62.89 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 64.95 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 63.95 เป็นข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ นักท่องเที่ยวร้อยละ 93.8 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 17,676.29 บาท นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอเขาสมิ้ง จังหวัดตราด เฉลี่ย 1.51 ครั้ง ร้อยละ 92.78 เดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนและนักท่องเที่ยวร้อยละ 58.8 รับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จากอินเทอร์เน็ต นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอ
เขาสมิภิในระดับมาก 4 ด้าน ตามลำดับ ได้แก่ การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการดึงดูด
ใจของแหล่งท่องเที่ยว 2) ปริมาณนักท่องเที่ยวจะต้องเพิ่มมากขึ้นในปี 2555 และในปีต่อไป โดยจะ
ส่งผลให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นตามมา จะมีเกษตรกรที่มีความพร้อมทั้งเงินทุนและเวลาสนใจเข้าร่วม
โครงการฯ มากขึ้น 3) ปัญหาและข้อเสนอแนะ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ความมีความหลากหลาย
เพื่อตอบสนองการรับสืบท่องนักท่องเที่ยว การบริการ yan พาหนะนับเป็นปัญหาสำคัญ
ของนักท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุน

บุณิกา พันธุ์สมมุทร (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาแนวทางพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่สูงมา จำนวน 360 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ การทดสอบเบฟ และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ศักยภาพด้านทรัพยากรเหลี่ยงท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และด้านการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน การรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และด้านการกระจายรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ และบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวไม่มีผลทำให้ความคิดเห็นในศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน แต่ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีผลทำให้ความเห็นในด้านการกระจายรายได้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาชีพ มีผลต่อความคิดเห็นในด้านการให้บริการนักท่องเที่ยว และบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว มีผลต่อความเห็นในด้านการให้บริการนักท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่า ศักยภาพของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมมีความเหมาะสม ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการกระจายรายได้ ด้านบริการนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการ และเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยที่ขาดหายไป เช่น ความหลากหลายทางชีวภาพและชุมชน การจัดการน้ำ การอนุรักษ์ธรรมชาติ และการพัฒนาศักยภาพของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นระยะเวลาก่อนหน้าการสำรวจ คาดว่าจะมีผลกระทบต่อความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่ต้องรอการสำรวจในระยะหลังจากสำรวจเพื่อประเมินผล

ราตรี ภูศรี (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาจาก ตำบลหนองญาติ จังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาจาก อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม 2) การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของบ้านนาจากฯ 3) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ประชากรเป็นกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 ราย ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ปี 2552 จำนวน 15 ราย และนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร สูมตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบ普查โดยบังเอิญ จำนวน 73 ราย เก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวบ้านนาจากมีแนวโน้ม ของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเข้ามาท่องเที่ยวในช่วงเทศกาล เช่น ประเพณีไหลเรือไฟ งานมัสการพระธาตุพนม เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อรายได้ 2) การจัดการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บ้านนาจาก มีการบรรจุการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแผนพัฒนาตำบล การจัดการด้านพื้นที่โดยแบ่งเป็น ที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำการเกษตร การรับรองของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นไปตามมาตรฐาน คือ จำนวนนักท่องเที่ยวเหมาะสมสมกับพื้นที่ ความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน กิจกรรมการ ท่องเที่ยวทางการเกษตรที่เอวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนมาเป็นจุดเด่นและเป็นการสร้าง ความประทับใจ 3) ด้านนักท่องเที่ยว ร้อยละ 52.10 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.00 ปี ร้อยละ 80.80 แต่งงานแล้วร้อยละ 49.30 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 63.00 เป็นเกษตรกร นักท่องเที่ยวร้อยละ 58.90 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท นักท่องเที่ยว เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาจากเฉลี่ย 1.34 ครั้ง ร้อยละ 93.20 เดินทางมาท่องเที่ยว เพื่อท่องเที่ยวเชิงเกษตรและนักท่องเที่ยวร้อยละ 57.70 รับรู้ข่าวสารจากเพื่อนและคนรู้จัก นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับมาก 4 ด้าน คือ การบริการจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร การรับรองของนักท่องเที่ยว เชิงเกษตร การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยว 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะ คือ การประชาสัมพันธ์ ควรจะมีความหลากหลายเพื่อตอบสนองการต้องการของนักท่องเที่ยว

รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ และคณะ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืน และได้กล่าวถึงการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็น ธรรมชาติ วัฒนธรรม และเชิงสร้างสรรค์ ให้เหมาะสมสมกับศักยภาพการรองรับ (Carrying Capacity) ภายใต้โครงการที่สำคัญของรัฐ ให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการบิน (Hub) ของภูมิภาค เพื่อรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีเวลาเหมาะสมกับแผนการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมและการพัฒนาอุทยานดอยปุยในด้านอาชีพ มีจัดการธุรกิจในชุมชนอย่างมีความเหมาะสม กับแผนการท่องเที่ยว โดยส่งเสริมและการพัฒนาอุทยานดอยปุยในด้านอาชีพ มีจัดการธุรกิจในชุมชน อย่างมีความตระหนักรู้ เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ศึกษาโดยหน่วยงาน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิในด้านข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลในมิติของศักยภาพการรองรับทางการท่องเที่ยว การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์และหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบัน ทางสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตประจำวัน วิถีความเป็นชุมชน และข้อมูลในมิติของศักยภาพการรองรับ ทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อความยั่งยืน ซึ่งการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีเลือกกลุ่ม ตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็นการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและ แลเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ชาวชุมชนหมู่บ้านมังชุนซ่างเคียน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นผู้ประกอบการร้านค้า จำนวน 150 ราย โดยเก็บรวมข้อมูล จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและรวมข้อมูลจากแบบบันทึกรายละเอียดสถิติและข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนโดยบุญมีศักยภาพการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขนาดใหญ่ในทุกด้าน ได้แก่ ความดึงดูดใจ ความสามารถในการเข้าถึงทางกายภาพ แนวคิดและประเพณี วัฒนธรรม การมีที่พักอาศัยหรือที่พักผ่อนหย่อนใจที่ดีพอสมควร การมีกิจกรรมที่เป็นทึ้งเชิงวัฒนธรรม และเป็นไปตามธรรมชาติของห้องลิน และความประทับใจทั้งทางด้านสถานที่พักและความประทับใจทางธรรมชาติ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขนาดใหญ่ย่างยืน ควรมุ่งเน้น 1) บริหารจัดระบบแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขนาดใหญ่ให้เกิดประสิทธิภาพ ในมิติต่างๆ ให้สอดรับกับวิถีชีวิตร่วมธรรมและระบบนิเวศของชุมชน 2) ต้องให้ความรู้ และเปลี่ยน ความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อผลในมิติของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน 3) การกำหนดกฎติกาและ จัดการร่วมกันในด้านการจัดการสิ่งปฏิกูลเพื่อดำรงไว้ของวัฒนธรรมขนาดใหญ่ 4) การตลาด ควรมีการ เพิ่มการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ และสร้างผลิตภัณฑ์ต้องมีอัตลักษณ์ ความโดดเด่น และการสื่อถึง การสืบสานวัฒนธรรมขนาดใหญ่

วิศรา บุญสมเกียรติ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช : วัดมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราตน์น้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน มีวัฒนธรรมศักยภาพในการศึกษาเพื่อ ศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่ง ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ด้านการบริหารจัดการ และด้านจุดอ่อนและผลกระทบเชิงลบ รวมทั้งศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในแต่ละด้าน ในแต่ละ ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่ง ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ จากการศึกษาพบว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน นั่นคือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราตน์น้อย และโบราณสถานวัดโมคลาน มีศักยภาพมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่ง และด้านคุณค่า และความดึงดูดใจ แต่มีความแตกต่างกันในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และด้านการบริหารจัดการ กล่าวคือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมากในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ส่วนวัดราตน์น้อย และโบราณสถานวัดโมคลาน มีศักยภาพปานกลาง ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้เช่นกัน นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แหล่ง ยังมีจุดอ่อนและผลกระทบเชิงลบน้อยอีกด้วยในมุมมองของนักท่องเที่ยว ชาวไทยมีความพึงพอใจมากในด้านกายภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่ง ด้านคุณค่าและความดึงดูดในด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก และด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดราตน์น้อย และโบราณสถานวัดโมคลาน แล้วก็ต้า แต่ในมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยังคงมีความคิดเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แหล่ง ต้องมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไปอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน ซึ่งคนในชุมชน ผู้ดูแลแหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐ และภาคเอกชนต้องมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการอย่างมีระบบ และมีแบบแผน

สุวิทย์ จันทร์เพ็ญ (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษา ไร่อุ่นกราน ม่อนเตี้ย เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เก-

ดินทางเข้ามาท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ไร่อุ่นกราน ม่อนเตี้้ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ไร่ อุ่นกราน ม่อนเตี้้ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวที่ไร่ อุ่นกราน ม่อนเตี้้ เขาใหญ่ จังหวัด นครราชสีมา มีจำนวน 381 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปลายปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) t-test และ One-Way ANOVA ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับความ พึงพอใจต่อการท่องเที่ยวสวนเกษตรที่ไร่ อุ่นกราน ม่อนเตี้้ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก ($Mean=4.14$, $S.D.=0.25$) จากการพิจารณารายด้านนักท่องเที่ยวมีความพึง พอดใจเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านสถานที่สูงที่สุด ($Mean=4.52$, $S.D.=0.30$) รองลงมา คือ ด้านเจ้าที่พนักงาน ($Mean=4.23$, $S.D.=0.40$) ด้านการประชาสัมพันธ์ ($Mean=4.17$, $S.D.=0.41$) ด้าน กิจกรรมในไร่ อุ่น ($Mean=4.15$, $S.D.=0.56$) ด้านความปลอดภัย ($Mean=4.00$, $S.D.=0.32$) ด้านการ จำหน่ายของที่ระลึก ($Mean=3.97$, $S.D.=0.30$) และสิ่งอำนวยความสะดวก ($Mean=3.94$, $S.D.=0.30$) ผลการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ไร่ อุ่นกราน ม่อนเตี้้ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาในภาพรวมจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่แตกต่างกัน

พัฒนรี เรียรักิตติธนา (2553) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร:กรณีศึกษา ตำบลบางรักน้อย จังหวัดนทบุรี การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาบริบทและรูปแบบของ การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนทบุรี ตลอดจนศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตำบลบางรักน้อย พบว่า ยังมีจุดอ่อน ในบางประเด็น คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ป้ายบอกเส้นทางการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตร โดยมีจุดแข็ง ได้แก่ เมื่อพิจารณาศึกษาตามองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากร การท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยวและด้านการตลาดท่องเที่ยว พบว่า การจัดการท่องเที่ยว เชิงเกษตรตำบลบางรักน้อยมีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีมาก ด้านการบริการ ท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีและด้านการตลาดท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังต้องมีการปรับปรุง เมื่อพิจารณาความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการท่องเที่ยว แบบ ยั่งยืน พบว่า มีองค์ประกอบสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญ คือ 1) องค์ประกอบด้าน ด้านทรัพยากรท่องเที่ยวตึ่มมาก 2) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการปานกลาง 3) องค์ประกอบด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนปานกลาง 4) องค์ประกอบด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและ 5) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ยังไม่ปรากฏเห็นอย่างชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งปลูกแคนตาลูป และแนวทางพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดำเนินเมืองไฝ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 แผนงานและวิธีการดำเนินการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล
- 3.5 หลักเกณฑ์การคำนวณคะแนนและการแปรผล

3.1 กลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย/กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าของพื้นที่ปลูกแคนตาลูป คนในท้องถิ่น บุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน 364 คน โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ .05 แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร (คน)	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. เจ้าของพื้นที่ปลูกแคนตาลูป	12	1
2. คนในท้องถิ่น	4,015	358
3. บุคลากรของรัฐที่เกี่ยวข้อง	51	5
รวม	4,078	364

3.2 แผนงานและวิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะเวลาการดำเนินงานวิจัย ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2560 – มีนาคม 2561

แผนการดำเนินงาน (ระยะเวลา 8 เดือน)

ตารางที่ 3.2 แผนการดำเนินงาน (ระยะเวลา 8 เดือน)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 5 ส่วน รายละเอียดดังนี้
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)
มีจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ตำบลเมืองไฝ่ อำเภอรัษฎาบัดชัย
จังหวัดสระบุรี แบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) จำนวน 6 ข้อ
2) ด้านสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) จำนวน 7 ข้อ และ 3) ด้านการเข้าถึง (Accessibilities)
จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 17 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบ 5 ระดับ โดย
กำหนดน้ำหนักคะแนนตัวเลือก ดังนี้

ระดับศักยภาพ/ความพร้อม	คะแนน
มากที่สุด	5 คะแนน
มาก	4 คะแนน
ปานกลาง	3 คะแนน
น้อย	2 คะแนน
น้อยที่สุด	1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็น^{รูปแบบโรงเรือน} เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ่ อำเภอรัษฎาบัดชัย จังหวัดสระบุรี
แบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านการ
ดำเนินการและการปฏิบัติการ จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านการรับและแบ่งปันประโยชน์ จำนวน 4 ข้อ และ
4) ด้านการติดตามและประเมินผล จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 19 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบ 5 ระดับ
โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนตัวเลือก ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน

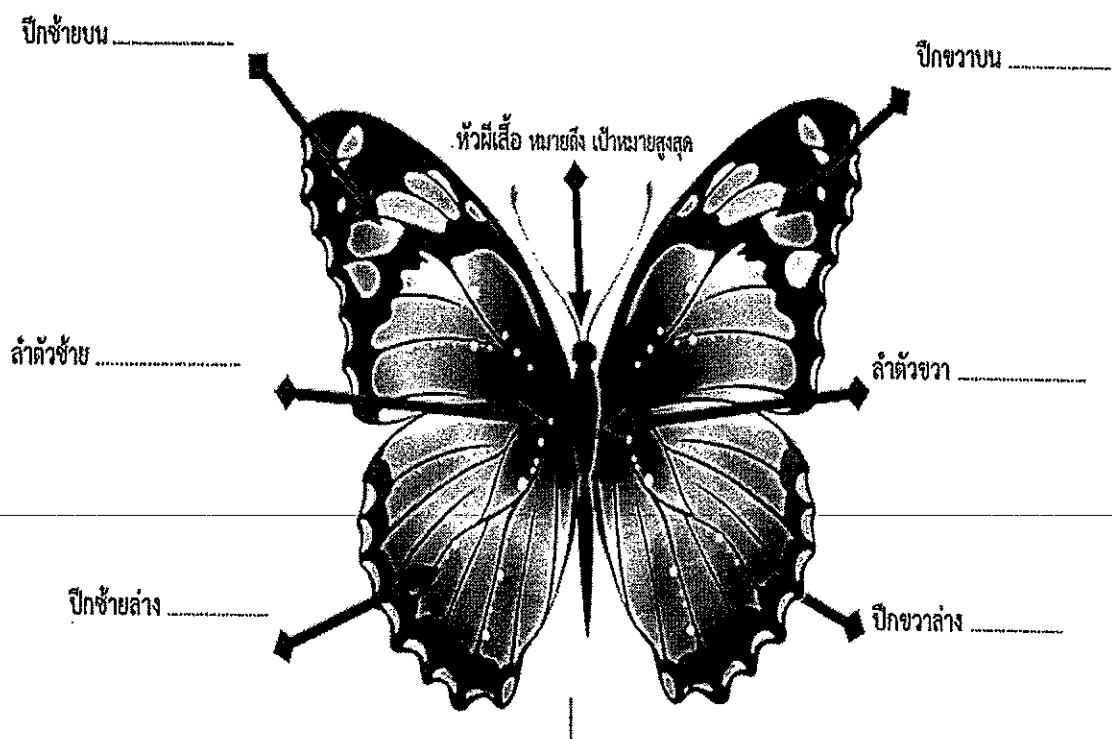
ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป โดยมีให้เลือกพิจารณา
3 รูปแบบ คือ 1) โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ขาต rug) มีประเด็นให้พิจารณาจำนวน 8 ข้อ 2) โรงเรือน
แบบทรงหลังคาฟันเลื่อย จำนวน 9 ข้อ และ 3) โรงเรือนแบบแฟต จำนวน 6 ข้อ รวมทั้งสิ้น 23 ข้อ

ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีคำตอบ 5 ระดับ
โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนตัวเลือก ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน
เห็นด้วยมาก	4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน
ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	
3.3.2 เครื่องมือการสอนบทเรียน ผู้เสื้อสอนบทเรียนกระบวนการ	

ผู้เสื้อสอนบทเรียน

การขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยศรีวราษฎร์ร่วมมือชุมชนท้องถิ่นฐานงานวิจัยเชิงพื้นที่

ภาพที่ 3.1 ผู้เสื้อสอนบทเรียน

3.3.2.1 ผู้เสื้อสอนบทเรียนรายโครงการ ตามภาพที่ 3.1 ประกอบด้วยรายละเอียดแต่ละส่วนดังนี้

- 1) หัวผีเสื้อ: เป้าหมายสูงสุดของโครงการ

- 2) ปีกชัยบน: งานวิจัยเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง หลังจากที่ชุมชนและทีมวิจัยหั้งฝ่ายภาควิชาการและพื้นที่ (อบต.) ร่วมกันคิด และวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการงาน สสส.
- 3) ลำตัวชัย: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะ
- 4) ปีกชัยล่าง: กระบวนการในการทำงานวิจัยที่ใช้ในการทำงานของโครงการ (ในลักษณะ สร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย แบบบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์กับชุมชน และภาคี)
- 5) ปีกขวาบน: ผลการเปลี่ยนแปลง จากการสร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย ชุมชนเรียนรู้ (พร้อมยก Case Support)
- 6) ลำตัวขวา: ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง
- 7) ปีกขวาล่าง: นวัตกรรม องค์ความรู้ ชุดความรู้ และอะไรดีๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่คาดคิดและไม่คาดคิด จากโครงการ

3.3.3.2 ฝีเสือตอบบทเรียนรายประเด็น (ทีมB) ประกอบด้วย รายละเอียดแต่ละส่วน ดังนี้

- 1) หัวมีเดือ: เป้าหมายสูงสุดของโครงการ
- 2) ปีกชัยบน: งานวิจัยเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง หลังจากที่ชุมชนและทีมวิจัยหั้งฝ่ายภาควิชาการและพื้นที่ (อบต.) ร่วมกันคิด และวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่กับโครงการงาน สสส. ระบบบริหารงานวิจัยเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง หลังจากทำงานกับงาน สสส.
- 3) ลำตัวชัย: ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสาธารณะ
- 4) ปีกชัยล่าง: กระบวนการในการทำงานวิจัยที่ใช้ในการทำงานของรายประเด็น (ในลักษณะ สร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย แบบบูรณาการพันธกิจสัมพันธ์กับชุมชน และภาคี)
- 5) ปีกขวาบน: ผลการเปลี่ยนแปลง จากการสร้างคน สร้างงาน สร้างเครือข่าย ชุมชนเรียนรู้ (พร้อมยก Case Support)
- 6) ลำตัวขวา: ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง
- 7) ปีกขวาล่าง: นวัตกรรม องค์ความรู้ ชุดความรู้ และอะไรดีๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งที่คาดคิดและไม่คาดคิด

3.4 การวิเคราะห์ประมาณผลข้อมูล

3.4.1 ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง ได้นำไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลfa (Cronbach' Alpha) เท่ากับ 0.96

และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประมาณผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติตามขั้นตอน ดังนี้

3.4.2 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

3.4.3 การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้

3.4.4 การประมวลข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ คำนวนคะแนนและการแปรผลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณा (Descriptive Statistics) มีรายละเอียดการประมวลผลข้อมูลแต่ละส่วน ดังนี้

3.4.4.1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในส่วนที่ 1 ที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) โดยหาความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.4.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัษฎาเทศ จังหวัดสาระแก้ว และรูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป จากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 และส่วนที่ 4 ที่มีลักษณะเป็นรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

3.4.4.3 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูป ให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จากส่วนที่ 5 ที่มีข้อความแบบปลายเปิด (Open-Ended) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.5 หลักเกณฑ์การคำนวนคะแนนและการแปรผล

ในการแปลงระดับค่าคะแนนของ ระดับศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน และความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.3 ระดับค่าคะแนน

ค่าเฉลี่ย	ระดับศักยภาพ/ความพร้อม	ระดับความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 – 4.20	มาก	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยมาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ
1.81 – 2.60	น้อย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองໄไฟ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยแบ่งการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป ประชาชน/คนในท้องถิ่น/ และบุคลากรภาครัฐ จำนวน 364 คน โดยแบ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ส่วนที่ 4 รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพผู้ตอบ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนพื้นที่ในการปลูกแคนตาลูป รายได้เฉลี่ยต่อปี และระยะเวลาที่มีการปลูกแคนตาลูป ผลปรากฏดังตารางที่ 4.1 – 4.7

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ต้อง

สถานภาพผู้ต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เกษตรกรผู้ปลูกแคนนาลูป	27	7.4
2. ประชาชน/คนในห้องถิน	299	82.1
3. บุคลากรภาครัฐ	38	10.4
รวม	364	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน/คนในห้องถิน จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 82.1 รองลงมาคือ บุคลากรภาครัฐ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 และเกษตรกรผู้ปลูกแคนนาลูป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่า 30 ปี	22	6.0
2. 30 – 40 ปี	86	23.6
3. 41 – 50 ปี	132	36.3
4. สูงกว่า 50 ปีขึ้นไป	124	34.1
รวม	364	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 36.3 รองลงมาคือ อายุสูงกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 และอายุ 30 – 40 ปี จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 23.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา	69	19.0
2. ระดับมัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า (ม.6 หรือ ปวช.)	63	17.3
3. ระดับอนุปริญญา (ปวส. หรือ ปวท.)	64	17.6
4. ระดับปริญญาตรี	118	32.4
5. ระดับสูงกว่าปริญญาตรี	50	13.7
รวม	364	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาคือ ระดับต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 19.0 และระดับอนุปริญญา (ปวส. หรือ ปวท.) จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 10,000 บาท	69	19.0
2. 10,001 – 15,000 บาท	76	20.9
3. 15,001 – 20,000 บาท	112	30.8
4. มากกว่า 20,001 บาท	107	29.4
รวม	364	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ มากกว่า 20,001 บาท จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 29.4 และ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนพื้นที่ในการปลูกแ肯ตาลูปของเกษตรกรผู้ปลูกแ肯ตาลูป

พื้นที่ในการปลูกแ肯ตาลูป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 3 ไร่	6	22.22
2. 5 ไร่	12	44.44
3. 10 ไร่	8	29.63
4. 20 ไร่	1	3.71
รวม	27	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ในการที่ปลูกแ肯ตาลูป 5 ไร่ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 44.44 รองลงมาคือ มี 10 ไร่ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 29.63 และ มี 3 ไร่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อปี

รายได้เฉลี่ยต่อปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. น้อยกว่า 100,000 บาท	8	2.2
2. 100,001 – 150,000 บาท	16	4.4
3. 150,001 – 200,000 บาท	2	.5
4. มากกว่า 200,001 บาท	1	.3
รวม	27	7.4

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกแ肯ตาลูปมีรายได้เฉลี่ยต่อปี 100,001 – 150,000 บาท จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.4 รองลงมาคือ น้อยกว่า 100,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.2 และมากกว่า 150,001 – 200,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ .5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงระยะเวลาในการทำอาชีพปลูกแคนตาลูปของเกษตรกร

ระยะเวลาในการทำอาชีพปลูกแคนตาลูป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. 3 ปี	20	74.07
2. 4 ปี	1	3.71
3. 5 ปี	6	22.22
รวม	27	100

จากตารางที่ 4.7 พบร้า เกษตรกรที่เคยปลูกแคนตาลูปมาแล้ว 3 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 74.07 และเคยปลูกมาแล้ว 5 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22.22 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) โดยแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป ด้านสิ่งดึงดูดใจและด้านการเข้าถึง ผลประกอบดังตารางที่ 4.8-4.11

ตารางที่ 4.8 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป

ศักยภาพของพื้นที่เกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป	3.46	.870	มาก
1.1 มีร้านค้าใกล้แหล่งพื้นที่ปลูกแคนตาลูป	3.31	1.139	ปานกลาง
1.2 มีร้านอาหารในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่เกษตร	3.40	1.016	ปานกลาง
1.3 มีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก	3.27	.950	ปานกลาง
1.4 ระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์ชัดเจน	3.63	1.852	มาก
1.5 ระบบของไฟฟ้าสามารถเข้าถึงพื้นที่	3.60	.917	มาก
1.6 มีน้ำประปาใช้ตลอดปี	3.56	.896	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบร้า ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกทั่วไป โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .870) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร้า ระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 1.852) รองลงมาคือ ระบบของไฟฟ้าสามารถเข้าถึงพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .917) และมีน้ำประปาใช้ตลอดปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .896) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านสิ่งดึงดูดใจ

ศักยภาพของพื้นที่เกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจ	3.71	.732	มาก
2.1 พื้นที่ปลูกแคนตาลูปมีความน่าสนใจ	3.63	.861	มาก
2.2 ผลผลิตจากการปลูกแคนตาลูปมีคุณภาพ	3.66	.849	มาก
2.3 ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	3.69	.863	มาก
2.4 สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้หรือร่วมทำกิจกรรมการเกษตร	3.78	.811	มาก
2.5 สภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	3.80	1.739	มาก
2.6 พื้นที่ปลูกแคนตาลูปสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ	3.71	.838	มาก
2.7 มีการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง หรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	3.71	.814	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .732) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.739) รองลงมา คือ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้หรือร่วมทำกิจกรรมการเกษตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = .811) และพื้นที่ปลูกแคนตาลูปสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มีการทำการเกษตร แบบเศรษฐกิจพอเพียง หรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .838, .814) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านการเข้าถึง

ศักยภาพของพื้นที่เกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
3. ด้านการเข้าถึง	3.52	.756	มาก
3.1 การเดินทางเข้าถึงสะดวก เช่น ความเรียบของถนน ไม่ชุ่นชื้น	3.78	.816	มาก
3.2 มีบริการรถโดยสารจากถนนเส้นหลักเข้ามาอย่างพื้นที่	3.56	.950	มาก
3.3 ความชัดเจนของป้ายบอกทาง และป้ายสื่อความหมาย	3.32	.867	ปานกลาง
3.4 แหล่งปลูกแคนตาลูปใกล้กับถนนสายหลักและสายรอง	3.42	.928	มาก

จากการที่ 4.10 พบว่า ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ด้านการเข้าถึง โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .756) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การเดินทางเข้าถึงสะดวก เช่น ความเรียบของถนน ไม่ชุ่นชื้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .816) รองลงมาคือ มีบริการรถโดยสารจากถนนเส้นหลักเข้ามาอย่างพื้นที่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .950) และแหล่งปลูกแคนตาลูปใกล้กับถนนสายหลักและสายรอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = .928) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ห้อง 3 ด้าน

ศักยภาพของพื้นที่เกษตร	\bar{X}	S.D.	ระดับศักยภาพ
1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป	3.46	.870	มาก
2. ด้านสิ่งตึงดูดใจ	3.71	.732	มาก
3. ด้านการเข้าถึง	3.52	.756	มาก
โดยภาพรวม	3.56	.665	มาก

จากการที่ 4.11 พบว่า ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .665) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีศักยภาพ ด้านสิ่งตึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .732) รองลงมาคือ ด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .756) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = .870) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผล ผลปรากฏดังตารางที่ 4.12 – 4.16

ตารางที่ 4.12 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ	3.93	.643	เห็นด้วยมาก
1.1 การที่จะได้มีโอกาสในการพูดคุยถึงสภาพปัญหาของชุมชน	3.93	.831	เห็นด้วยมาก
1.2 การที่จะได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน	3.93	.786	เห็นด้วยมาก
1.3 การที่จะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม	3.98	.733	เห็นด้วยมาก
1.4 การที่จะได้มีโอกาสเสนอโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน	3.96	.720	เห็นด้วยมาก
1.5 การที่จะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	3.85	.806	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .643) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .733) ในการที่จะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .720) การที่จะได้มีโอกาสเสนอโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน และเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .831, 786) ในการที่จะได้มีโอกาสในการพูดคุยถึงสภาพปัญหาของชุมชน การที่จะได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ

การมีส่วนร่วมโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	3.99	.527	เห็นด้วยมาก
2.1 การที่จะได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.10	.850	เห็นด้วยมาก
2.2 การที่จะได้ร่วมทำงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	4.02	.629	เห็นด้วยมาก
2.3 การที่จะได้เป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	3.86	.723	เห็นด้วยมาก
2.4 การได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เพื่อความสงบสุขและความเจริญกายนชุมชน	3.98	.614	เห็นด้วยมาก
2.5 คนในชุมชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น	4.00	.621	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .527) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.10$, S.D. = .850) ในการที่จะได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .629) ในการที่จะได้ร่วมทำงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .621) คนในชุมชน มีความสามัคคีกันมากขึ้น ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.84	.606	เห็นด้วยมาก
3.1 การที่จะได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน	4.03	.642	เห็นด้วยมาก
3.2 การที่จะได้รับรายได้จากการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว	3.84	.732	เห็นด้วยมาก
3.3 การที่จะได้มีโอกาสมีอาชีพหรืองานทำ ที่เป็นผลมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน	3.85	.690	เห็นด้วยมาก
3.4 การที่จะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน	3.66	.723	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .606) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .642) ใน การที่จะได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .690) ใน การที่จะได้มีโอกาสมีอาชีพหรืองานทำ ที่เป็นผลมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .732) ใน การที่จะได้รับรายได้จากการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ด้านการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.88	.676	เห็นด้วยมาก
4.1 การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.86	.831	เห็นด้วยมาก
4.2 การที่จะได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.04	.695	เห็นด้วยมาก
4.3 การที่จะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว	3.85	.787	เห็นด้วยมาก
4.4 การที่จะได้ทำงานร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.84	.754	เห็นด้วยมาก
4.5 การที่จะได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ	3.84	.720	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .676) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .695) ใน การที่จะได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .831) ใน การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .787) ใน การที่จะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 การมีส่วนร่วมโดยชุมชน โดยภาพรวม

ประเด็นการมีส่วนร่วมโดยชุมชน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ	3.93	.646	เห็นด้วยมาก
2. ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ	3.99	.527	เห็นด้วยมาก
3. ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์	3.84	.606	เห็นด้วยมาก
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.88	.676	เห็นด้วยมาก
โดยภาพรวม	3.91	.496	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน โดยภาพรวม เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .496) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .527) ใน การดำเนินการและปฏิบัติการ รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .646) ใน การวางแผนและการตัดสินใจ และ เห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .676) ใน การติดตาม และประเมินผล ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 รูปแบบโรงเรียนในการปลูกแคนตาลูป ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ปลูกแคนตาลูปไปสู่รูปแบบโรงเรียน โดยมี 3 รูปแบบ คือ โรงเรียนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี) โรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย และโรงเรียนแบบแฟด ผลปรากฏดังตารางที่ 4.17 – 4.20

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรียนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี)

รูปแบบโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. รูปแบบโรงเรียนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี)	3.97	.664	น่าสนใจมาก
1.1 เป็นโรงเรียนราคาประหยัด สำหรับป้องกันความเสียหายกับพืชที่ปลูกในถุงผัก	4.08	.823	น่าสนใจมาก
1.2 เหมาะสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเตาเลื่อย เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป เป็นต้น	4.12	.744	น่าสนใจมาก
1.3 เหมาะสำหรับการเพาะกล้าพืชทุกชนิด เช่น ผัก ดอกไม้ ไม้ผล ปาล์มและยางพารา	3.92	.816	น่าสนใจมาก
1.4 เหมาะกับพืชที่ต้องการคุณภาพของผลผลิตสูงขึ้น เรื่องความหวาน สีสันของผลสดใหม่ ขนาดสม่ำเสมอ	3.95	.782	น่าสนใจมาก
1.5 สามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี	4.04	.701	น่าสนใจมาก
1.6 ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชได้	3.99	.748	น่าสนใจมาก
1.7 ต้นทุนสูงกว่าการปลูกแบบบันแพลงดิน หรือระบบเปิด	3.85	.721	น่าสนใจมาก
1.8 ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูก	3.89	.728	น่าสนใจมาก

จากตารางที่ 4.17 พบร่วม ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรียนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .664) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร่วม เหมาะสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเตาเลื่อย เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป เป็นต้น อยู่ในระดับ น่าสนใจมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .744) รองลงมาคือ เป็นโรงเรียนราคาประหยัด สำหรับป้องกันความเสียหายกับพืชที่ปลูกในถุงผัก อยู่ในระดับน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .823) และสามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .701) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ความคิดเห็นต่อโรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย

รูปแบบโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
2. โรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย	3.89	.672	น่าสนใจมาก
2.1 เป็นโรงเรียนทรงสูงมีความสามารถในการระบายน้ำอากาศได้ดี	4.08	.790	น่าสนใจมาก
2.2 เป็นโรงเรียนแบบต่อเนื่อง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ที่ต้องใช้พื้นที่ในการผลิตครั้งละมากๆ	4.06	.794	น่าสนใจมาก
2.3 เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูง หรือถ้าเลี้ยวที่ต้องการขึ้นค้าง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป มะเขือเทศ เชอร์รี่ พริกหวาน	3.97	.767	น่าสนใจมาก
2.4 มีช่องเปิดมุ้งตาข่ายกันแมลงด้านบน เพื่อถ่ายเทความร้อนออกได้เร็ว	3.87	.797	น่าสนใจมาก
2.5 เป็นโรงเรียนที่เหมาะสมกับสภาพอากาศประเทศไทย เชตร้อน	3.78	.840	น่าสนใจมาก
2.6 สามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี	3.87	.813	น่าสนใจมาก
2.7 ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชได้	3.85	.873	น่าสนใจมาก
2.8 ต้นทุนสูงกว่าการปลูกแบบบานปลงดิน หรือระบบเปิด	3.77	.781	น่าสนใจมาก
2.9 ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูก	3.84	.773	น่าสนใจมาก

จากตารางที่ 4.18 พบร้า ความคิดเห็นต่อโรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .672) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร้า เป็นโรงเรียนทรงสูง มีความสามารถในการระบายน้ำอากาศได้ดี อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .720) รองลงมาคือ เป็นโรงเรียนแบบต่อเนื่อง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ที่ต้องใช้พื้นที่ในการผลิตครั้งละมากๆ อยู่ในระดับน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .794) และเหมาะสมสำหรับพืชที่มีความสูง หรือถ้าเลี้ยวที่ต้องการขึ้นค้าง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป มะเขือเทศ เชอร์รี่ พริกหวาน อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .767) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ความคิดเห็นต่อโรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลือย

รูปแบบโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
3. โรงเรียนแบบแฟด	3.86	.711	น่าสนใจมาก
3.1 เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูงไม่มากหรือต้นไม้กระถาง ผักสลัด และเพาตันกล้า ที่ต้องการการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรียน	3.95	.828	น่าสนใจมาก
3.2 เหมาะสำหรับพืชเดลี่ออยที่ต้องการรักษา เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป สโตเบอร์รี่ มะเขือเทศ	3.81	.807	น่าสนใจมาก
3.3 สามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี	3.88	.812	น่าสนใจมาก
3.4 ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชได้	3.81	.759	น่าสนใจมาก
3.5 ต้นทุนสูงกว่าการปลูกแบบบันเปล่งดิน	3.83	.850	น่าสนใจมาก
3.6 ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูก	3.89	.806	น่าสนใจมาก

จากตารางที่ 4.19 พบร้า ความคิดเห็นต่อโรงเรียนแบบแฟด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .711) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร้า เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูงไม่มาก หรือต้นไม้กระถาง ผักสลัด และเพาตันกล้า ที่ต้องการการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรียน อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .828) รองลงมาคือ ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูก อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .806) และสามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .812) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรียนต่างๆ

รูปแบบโรงเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. โรงเรียนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี)	3.97	.664	น่าสนใจมาก
2. โรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลือย	3.89	.672	น่าสนใจมาก
3. โรงเรียนแบบแฟด	3.86	.711	น่าสนใจมาก
โดยภาพรวม	3.91	.639	น่าสนใจมาก

จากตารางที่ 4.20 พบร้า ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรียนต่างๆ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .639) เมื่อพิจารณาแต่ละรูปแบบ พบร้า โรงเรียนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี) อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .664) รองลงมาคือ โรงเรียนแบบทรงหลังคาพื้นเลือย อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .672) และโรงเรียนแบบแฟด อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .711) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ศักยภาพของพื้นที่ (แหล่งปลูกแคนตาลูป)

พื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูป ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีศักยภาพ ของพื้นที่ (แหล่งปลูกแคนตาลูป) โดยภาพรวม มีศักยภาพด้านสิ่งดึงดูดใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการเข้าถึง อยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ กล่าวคือ มีสภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การเดินทางเข้าถึงสะดวก เช่น ความเรียบ ของถนน ไม่ขรุขระ และมีระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สุวิทย์ จันทร์เพ็ญ (2558) พบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยมีระดับความพึงพอใจต่อการ ท่องเที่ยวสวนเกษตรที่ไร่ อุ่นกราน มองเห็น เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมทั้ง 7 ด้าน นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจเรียงตามลำดับได้ดังนี้ ด้านสถานที่ รองลงมา คือ ด้านเจ้าที่พนักงาน ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านกิจกรรมในไร่ ด้านความปลอดภัย ด้านการจำหน่ายของที่ระลึก และสิ่ง อำนวยความสะดวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิศวรา บุญสมเกียรติ (2554) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัดนครราชสีมาฯ : วัดมหาธาตุ วรมหาวิหาร วัดธาตุน้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน พบร้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนักท่องเที่ยวชาว ไทยมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน นั่นคือ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อย และโบราณสถาน วัดโมคลาน มีศักยภาพมาก ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่ง และด้านคุณค่าและ ความดึงดูดใจ แต่มีความแตกต่างกันในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และ ด้านการบริหารจัดการ 2. การมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็น รูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

2. การมีส่วนร่วมโดยชุมชน พบร้า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน โดยภาพรวม เห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบร้า เห็นด้วยมากในการดำเนินการและ ปฏิบัติการ รองลงมาคือ เห็นด้วยมากในการวางแผนและการตัดสินใจ และเห็นด้วยมากในการ ติดตามและประเมินผล ตามลำดับ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมโดยชุมชนในการที่จะได้มีโอกาสแสดง ความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม การที่จะได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวในชุมชน และในการที่จะได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัฒน์นรี เรียมกิตติธน (2553) ศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร: กรณีศึกษา ตำบลบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี พบร้า การจัดการท่องเที่ยวเชิง เกษตรตำบลบางรักน้อยมีศักยภาพด้านทรัพยากรท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีมาก ด้านการบริการ ท่องเที่ยวอยู่ในระดับดีและด้านการตลาดท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งยังต้องมีการปรับปรุง เมื่อ พิจารณาความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการจัดการท่องเที่ยว แบบ ยั่งยืน พบร้า มีองค์ประกอบสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญ คือ 1) องค์ประกอบด้าน ด้านทรัพยากรท่องเที่ยว 2) องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการปานกลาง 3) องค์ประกอบด้าน การมีส่วนร่วมของชุมชนปานกลาง 4) องค์ประกอบด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และ 5) องค์ประกอบด้านการเรียนรู้ยังไม่ปรากฏเห็นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปุณิกา พันธุ์สมุทร (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบร้า 1) ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล

จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ศักยภาพด้านทรัพยากรเหล่งท่องเที่ยว การให้บริการนักท่องเที่ยว และด้านการสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน การรักษาสิ่งแวดล้อม การจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และด้านการกระจายรายได้ อยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นว่า ศักยภาพ ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมมีความเหมาะสม ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการกระจายรายได้ ด้าน บริการนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการ และเสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจุบันให้พิชิตและขยาย มูลฝอยในลำคลองมหาสวัสดิ์ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของอาคารบ้านเรือน และความร่วมรื้นของผู้ คลอง ละเห็นด้วยกับการจัดให้มีศูนย์การท่องเที่ยวลุ่มน้ำน่านครชัยศรี โดยมีกรรมการจากทุกภาคส่วน ของชุมชนการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมในแหล่งท่องเที่ยวหลัก

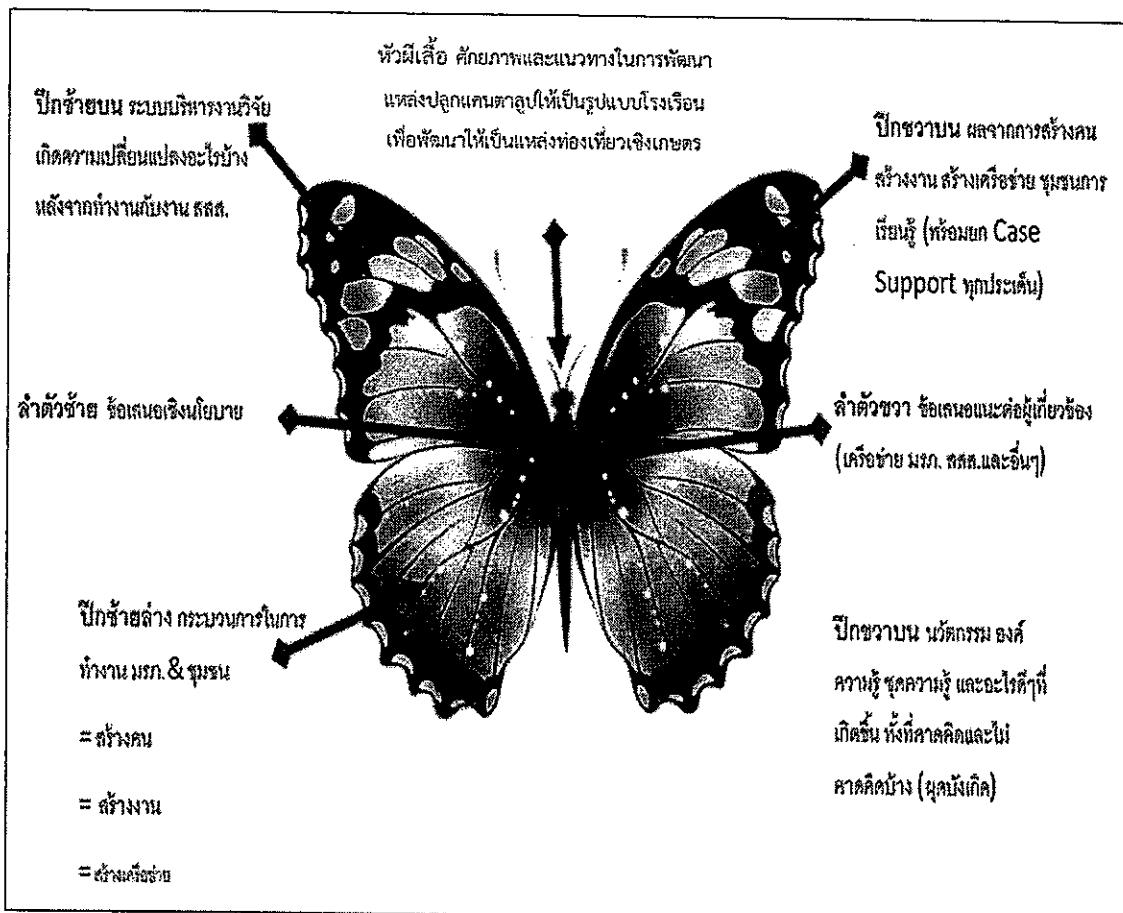
3. รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป

ความคิดเห็นต่อรูปแบบโรงเรือน พบร่วมกับส่วนใหญ่ให้ความสนใจมากกับรูปแบบโรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ขาตระง) รองลงมาคือ โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย และโรงเรือนแบบแฟด ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาแต่ละรูปแบบ พบร่วมกับส่วนใหญ่ให้ความสนใจมากกับรูปแบบหลังคาโค้ง (ขาตระง) น่าสนใจมาก คือ เป็นโรงเรือนที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ที่ต้องขึ้นค้างหรือพืช gele เลื่อย เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป เป็นต้น ราคายังคงยั่งยืน และป้องกันความเสียหายกับพืชที่ปลูกในฤดูฝน โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย น่าสนใจมาก คือ เป็นโรงเรือนทรงสูงมีความสามารถในการระบายอากาศได้ดี เป็นโรงเรือนแบบต่อเนื่อง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ที่ต้องใช้พื้นที่ในการผลิตครั้งละมากๆ และโรงเรือนแบบแฟด น่าสนใจมาก คือ เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูงไม่มากหรือต้นไม้กระถาง ผักสดๆ และเพาะต้นกล้า ที่ต้องการการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรือน ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูกมาก และสามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีรูปแบบการปลูกแคนตาลูป และข้อดีของการปลูกแคนตาลูปในรูปแบบโรงเรือน

4.3 ปัญหาที่ได้รับการแก้ไข/องค์ความรู้ นวัตกรรมที่เกิดขึ้น

- 1) ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) คือ มีศักยภาพด้านสิ่งดูดใจ ด้านการเข้าถึง และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่ว่าไป ภายในพื้นที่ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัษฎาประเทศ จังหวัดสระบุรี ในระดับที่สามารถเป็นไปได้
 - 2) ชุมชนมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินการและปฏิบัติการ การวางแผน และการตัดสินใจ รวมถึงการติดตามและประเมินผล
 - 3) รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ปลูกแคนตาลูปไปสู่ รูปแบบโรงเรือนที่มีผู้ให้ความสนใจ คือ โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรี)

4.4 การอุดบพเรียน กระบวนการทำงาน และผลงานของแต่ละโครงการฝ่าย “ผู้เสื้อคอดบพเรียน”

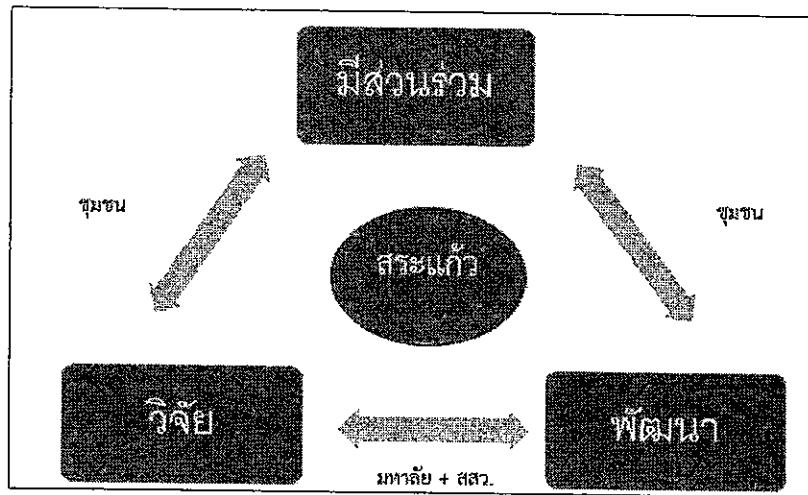

ภาพที่ 4.1 ผู้เสื้อคอดบพเรียนของเกษตรกรตำบลเมืองไฝ

(ที่มา : ผู้วิจัย, 2561)

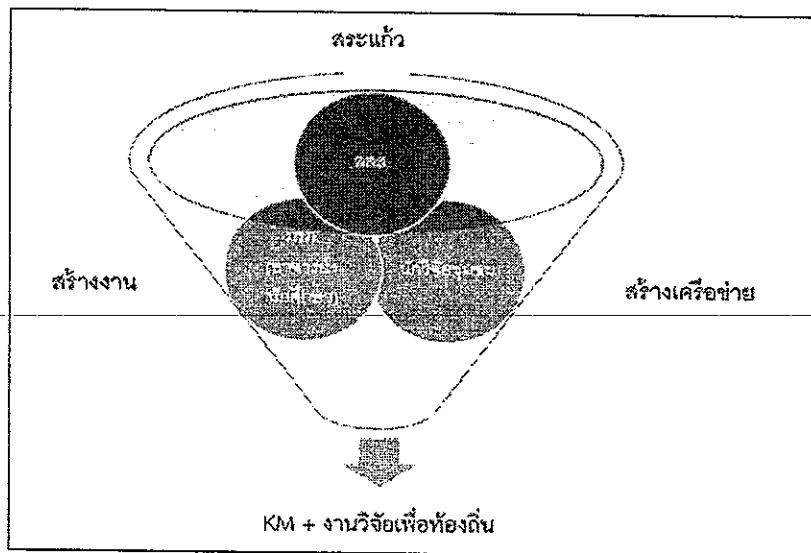
- 1) หัวผู้เสื้อ การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบใบเรื่อง เพื่อการท่องเที่ยว เชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- 2) ปักข้ายบน เกิดการบูรณาการความรู้ของอาจารย์ นักศึกษาบานและคนในท้องถิ่น ในการ ขับเคลื่อนและพัฒนาพื้นที่เกษตรในกรุงเทพฯ ในการปลูกแคนตาลูปของอำเภอรัญประเทศ สร้างแก้วเข่นการเพิ่ม พื้นที่ทางด้านการเกษตร การพัฒนาการปลูกแคนตาลูปให้สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ การพัฒนา สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน
- 3) ลำตัวช้ำย
 - (1) การพัฒนาพื้นที่ในชุมชนจะต้องเกิดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย

(2) การศึกษาความพร้อมของชุมชน มีความจำเป็นต่อการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ 4.2 ลำดับขั้ยของผู้เสื้อสถาบันเรียน
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2561)

4) ปักธ้ายล่าง เป็นการบูรณาการร่วมกันระหว่าง สสส. นักวิจัยชุมชน และอาจารย์ นักศึกษา จากมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4.3 ปักธ้ายล่างของผู้เสื้อสถาบันเรียน
(ที่มา : ผู้วิจัย, 2561)

5) ปีกหวาน

การสร้างคน

1. อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย มีส่วนร่วมในการทำวิจัยชุมชนในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2. สร้างนักวิจัยชุมชนจากความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากการในชุมชน

3. ผู้นำชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น

การสร้างงาน

1. คนในชุมชนเกิดอาชีพและงานหลังจากเกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่

การสร้างเครือข่าย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่และเติมเต็มในส่วนที่ชุมชนต้องการ

6) ลำดับข่าว

(1) เครือข่าย mgr. → มหาวิทยาลัยต้องจัดให้มีพื้นที่สังสรรค์อย่างน่าเกี่ยวกับทิศทางการทำวิจัยร่วมกับชุมชน และกำหนดแนวทางในการรับผิดชอบในแต่ละโครงการ

(2) สสส. → ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และนำกระบวนการบริหารไปใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องและแท้จริง

(3) หน่วยงานท้องถิ่นและผู้นำชุมชน → ให้ความร่วมมือด้านข้อมูลพื้นฐาน บุคลากรในการประสานงานและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

7) ปีกหวานล่าง

(1) ได้ข้อมูล แนวทางในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

(2) ชุมชนสามารถพัฒนาพื้นที่ที่ใช้การเพาะปลูกสร้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะ เพื่อนำสู่นโยบายสาธารณะ

5.1 สรุปผลการดำเนินโครงการ และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาวิจัยห้องถีนของพื้นที่ดำเนินการ

5.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ติดตามแบบสอบถาม

ผลการวิจัย พบว่า สถานภาพผู้ติดตามที่เป็นประชาชน/คนในห้องถีน คิดเป็นร้อยละ 82.1 บุคลากรภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 10.4 และเกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป คิดเป็นร้อยละ 7.4 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท และเกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป ส่วนใหญ่มีพื้นที่ในการปลูกแคนตาลูป จำนวน 5 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 100,001 – 150,000 บาท และปลูกแคนตาลูปมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี

5.1.2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) พบว่า

โดยภาพรวม อุดมไปด้วยทรัพยากรดี อยู่ในระดับมาก ร่องลงมาคือ ด้านการเข้าถึง อุดมไปด้วยทรัพยากรดี อยู่ในระดับมาก และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกทั่วไป อุดมไปด้วยทรัพยากรดี ตามลำดับ

5.1.2.1 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์ชัดเจน อุดมไปด้วยทรัพยากรดี ร่องลงมาคือ ระบบของไฟฟ้าสามารถเข้าถึงพื้นที่ อุดมไปด้วยทรัพยากรดี และมีน้ำประปาใช้ตลอดปี อุดมไปด้วยทรัพยากรดี ตามลำดับ

5.1.2.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจ โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ มีสภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อุดมไปด้วยทรัพยากรดี สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้หรือร่วมทำกิจกรรมการเกษตร อุดมไปด้วยทรัพยากรดี และพื้นที่ปลูกแคนตาลูปสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มีการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง หรือใช้ภูมิปัญญาห้องถีน อุดมไปด้วยทรัพยากรดี ตามลำดับ

5.1.2.3 ด้านการเข้าถึง โดยภาพรวมมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ การเดินทางเข้าถึงสะดวก เช่น ความเรียบของถนน ไม่ชุ่นชื้น อุดมไปด้วยทรัพยากรดี ร่องลงมาคือ มีบริการรถโดยสารจากถนนสันหลักษ์เข้ามายังพื้นที่ อุดมไปด้วยทรัพยากรดี และแหล่งปลูกแคนตาลูปใกล้กับถนนสายหลักและสายรอง อุดมไปด้วยทรัพยากรดี ตามลำดับ

5.1.3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ่ อำเภอรัษฎาเทศ จังหวัดสระบุรี

พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน โดยภาพรวม เห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า เห็นด้วยมาก ใน การดำเนินการและปฏิบัติการ ร่องลงมาคือ เห็นด้วยมาก ในการวางแผนและการตัดสินใจ และเห็นด้วยมากในการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

5.1.3.1 ด้านการวางแผนและการตัดสินใจ โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก กล่าวคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม ร่องลงมาคือ เห็นด้วยมากในการที่จะได้มีโอกาสในการพูดคุยถึงสภาพปัญหาของชุมชน และเห็นด้วยมากในการที่จะได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน ตามลำดับ

5.1.3.2 ด้านการดำเนินการและปฏิบัติการ โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก กล่าวคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้ร่วมทำงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเห็นด้วยมาก คนในชุมชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น ตามลำดับ

5.1.3.3 ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์ โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก กล่าวคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชนรองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้มีโอกาสเมื่ออาชีพหรืองานทำ ที่เป็นผลมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และเห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้รับรายได้จากการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

5.1.3.4 ด้านการติดตามและประเมินผล โดยภาพรวม คือ เห็นด้วยมาก กล่าวคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาคือ เห็นด้วยมาก ใน การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และเห็นด้วยมาก ใน การที่จะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล ความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว ตามลำดับ

5.1.4 รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป ที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ปลูกแคนตาลูป ไปสู่รูปแบบโรงเรือน พบร้า ส่วนใหญ่ให้ความสนใจมากกับรูปแบบโดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจมาก เมื่อพิจารณาแต่ละรูปแบบ พบร้า โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรัง) อยู่ในระดับน่าสนใจรองลงมาคือ โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย อยู่ในระดับน่าสนใจมาก และโรงเรือนแบบแฟด อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ตามลำดับ พบร้า

5.1.4.1 โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ชาตรัง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร้า เหมาะสมสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเฉพาะเลี้ยง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป เป็นต้น อยู่ในระดับน่าสนใจมาก รองลงมาคือ เป็นโรงเรือนราคายังดี สำหรับป้องกันความเสียหายกับพืชที่ปลูกในฤดูฝน อยู่ในระดับน่าสนใจ และสามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ตามลำดับ พบร้า

5.1.4.2 โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร้า เป็นโรงเรือนทรงสูงมีความสามารถในการระบายอากาศได้ดี อยู่ในระดับน่าสนใจมาก รองลงมาคือ เป็นโรงเรือนแบบต่อเนื่อง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ที่ต้องใช้พื้นที่ในการผลิตครั้งละมากๆ อยู่ในระดับน่าสนใจมาก และเหมาะสมสำหรับพืชที่มีความสูง หรือถูกเลี้ยงที่ต้องการขึ้นค้าง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป มะเขือเทศ เชอร์รี่ พริกหวาน อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ตามลำดับ

5.1.4.3 โรงเรือนแบบแฟด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน่าสนใจมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบร้า เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูงไม่มากหรือต้นไม้กระถาง พักสัดด และเพาะต้นกล้า ที่ต้องการการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรือน อยู่ในระดับน่าสนใจมาก รองลงมาคือ ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูก อยู่ในระดับน่าสนใจ และสามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับน่าสนใจมาก ตามลำดับ

5.2 ประเด็นที่สามารถพัฒนาสู่นโยบายสาธารณะ ระดับชุมชน / จังหวัด ในรูปแบบพันธกิจล้มพัณฑ์ กับคุณธรรมร่วมมือ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์

1) ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูปในพื้นที่ตำบลเมืองไไฟ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว มีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และประโยชน์ที่เกิดจากการจัดให้แหล่งปลูกแคนตาลูปเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2) ควรมีการกำหนดพื้นที่มีศักยภาพในตำบลเมืองไไฟ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และมีความเหมาะสมในปลูกแคนตาลูปแบบปร่องเรือนเพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีการสนับสนุนงบประมาณให้กับห้องถิน

3) สนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดโครงการศึกษาดูงานด้านการพัฒนาชุมชนโดยเฉพาะ เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบปร่องเรือนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครึ่งต่อไป

1) ควรศึกษาความต้องการและความพร้อมของเกษตรในพื้นที่ว่าต้องการปลูกแคนตาลูปให้อยู่ในรูปแบบปร่องเรือนที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2) ควรมีการศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติในการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดสระแก้ว

เอกสารอ้างอิง

- ทศพร มนีรัตน์. (2549). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการบริหารและการจัดการห้องเที่ยวเชิงเกษตร. (อั้ดสำเนา).
- นภาวรรณ โตสติ. (2555). การจัดการห้องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอเขาสามง่าม จังหวัดตราด.
- วิทยานิพนธ์ หลักสูตรเกษตรศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิคม จาrmunee. (2536). การห้องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมห้องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้ง.
- นิศา ชัยชกุล. (2551). อุตสาหกรรมห้องเที่ยว. กรุงเทพฯ: วี.พรินท์(1991).
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). การพัฒนาการห้องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการห้องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). การวางแผนพัฒนาการห้องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ .
- บุษบา สิทธิการ. (2557). การวางแผนพัฒนาการห้องเที่ยวจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ 2557. เชียงใหม่: สันติภาพ แพ็คพรินท์.
- ปุณิกา พันธุ์สมุทร. (2551). การพัฒนาศักยภาพการห้องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. สถาบันคดีไทยศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พจนา สวนศรี. (2546). การจัดการนันทนาการและห้องเที่ยวธรรมชาติ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัชรี สิโรส. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต).
- พัฒน์นรี เอียรกิตต์ธนา. (2553). การจัดการห้องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา ตำบลบางรักน้อย จังหวัดนนทบุรี: วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มนัส สุวรรณ. (2538). นิเวศวิทยากับการพัฒนาเศรษฐกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ยศวรรรษ ยุกตะนันท์. (2547). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกับการห้องเที่ยวเกษตรเลี้ยงคลอง มหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- راتtee ภูศรี. (2555). การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบ้านนาจาก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริม การเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- รัฐนันท พงศ์วิริทธิ์ ฯลฯ. (2556). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชนเผ่า เพื่อความยั่งยืน. คณจะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ภาคพายัพ เชียงใหม่. Journal of community development research 2013; 6(1).
- วรรณฯ วงศ์วนิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วริรา บุญสมเกียรติ. (2554). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จังหวัด นครศรีธรรมราช : วัดมหาธาตุธรรมมหาวิหาร วัดธาตุน้อย และโบราณสถานวัดโมคลาน. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ศรัญญา วรากุลวิทย์. (2546). งานมัคคุเทศก์ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 3). พระนครศรีอยุธยา: สถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล.
- สุวิทย์ จันทร์เพ็ญ. (2558). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิง เกษตร: กรณีศึกษา ไร่อุ่นกราน ม่อนเตี้้ เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- อาทิตย์ แดงบุญมา. (2551). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ : กรณีศึกษาแหล่งท่องเที่ยวถ้ำ เพชรโพธิ์ทอง อำเภอคลองหาด จังหวัดสระบุรี. ปัญหาพิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อศwin แสงพิกุล. (2546). การท่องเที่ยวเชิงเกษตร : ท่องเที่ยวสวนผลไม้ไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Cohen, J. M. and N. T. Uphoff: 1977. Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation. Ithaca, NY.: Cornell Universities.

Cohen , J. M., & Uphoff, N. T. (1981). Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Ithaca, NY: Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University

Fornaroff, A. (1980). Community involvement in Health System for Primary Health Care. Geneva: World Health Organization.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ข้อมูล/ประวัติย่อคณาจารย์

ข้อมูล / ประวัติย่อคณาจารย์

ชื่อ-สกุล จุรีรัตน์ หน่องหว้า (หัวหน้าโครงการ)	
โทรศัพท์ 081-8336651 email address jureerat@vru.ac.th	
ชื่อ-สกุล สุจารยา ลายศรี	
โทรศัพท์ 037-2311196 email address -	
ชื่อ-สกุล ผู้ร่วมวิจัย	
1. ปราริษา เลิศวิริยะประستิทธี	โทรศัพท์ 086-1287043
ชื่อ-สกุล นักศึกษาร่วมวิจัย	
1. ลักษณा คงตัน	

ภาคผนวก ช
เครื่องมือในการวิจัย

เลขที่แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ตำบลเมืองไฝ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม

คำชี้แจง

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยชุมชนมีส่วนร่วม” แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป)

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน

ส่วนที่ 4 รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง □ ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

1.1 สถานภาพผู้ตอบ

- 1) เกษตรกรผู้ปลูกแคนตาลูป 2) ประชาชน/คนในท้องถิ่น 3) บุคลากรของรัฐ

1.2 อายุ

☐ 1) ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 2) 30 – 40 ปี
☐ 3) 41 – 50 ปี	☐ 4) มากกว่า 50 ปีขึ้นไป

1.3 ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา
- 2) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (ม.6 หรือ ปวช.)
- 3) ระดับอนุปริญญา (ปวส. หรือ ปวท.) 4) ระดับปริญญาตรี
- 5) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

☐ 1) น้อยกว่า 10,000 บาท	☐ 2) 10,001 – 15,000 บาท
☐ 3) 15,001 – 20,000 บาท	☐ 4) มากกว่า 20,001 บาท

หมายเหตุ : ประชาชน/คนในท้องถิ่น และบุคลากรของรัฐ ข้ามไปทำ ตอนที่ 2

1.5 จำนวนพื้นที่ในการปลูกแคนตาลูป ไร่

1.6 รายได้เฉลี่ยต่อปี

-
☐ 1) น้อยกว่า 100,000 บาท	☐ 2) 100,001 – 150,000 บาท
☐ 3) 150,001 – 200,000 บาท	☐ 4) มากกว่า 200,001 บาท

1.7 ปลูกแคนตาลูปมาแล้วกี่ปี ปี

ส่วนที่ 2 ศักยภาพของพื้นที่เกษตร (แหล่งปลูกแคนตาลูป) ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัษฎาเทศ จังหวัด
ยะลา โดยชุมชนมีส่วนร่วม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับศักยภาพ/ความพร้อมที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุด

ประเด็นศักยภาพ/ ความพร้อม	ระดับศักยภาพ/ความพร้อม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกความสะอาดทั่วไป					
1.1 มีร้านค้าใกล้แหล่งพื้นที่ปลูกแคนตาลูป					
1.2 มีร้านอาหารในบริเวณใกล้เคียงพื้นที่เกษตร					
1.3 มีร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก					
1.4 ระบบของเครือข่ายและการสื่อสารทางโทรศัพท์ชัดเจน					
1.5 ระบบของไฟฟ้าสามารถเข้าถึงพื้นที่					
1.6 มีน้ำประปาใช้ตลอดปี					
2. ด้านผลิตภัณฑ์					
2.1 พื้นที่ปลูกแคนตาลูปมีความน่าสนใจ					
2.2 ผลผลิตจากการปลูกแคนตาลูปมีคุณภาพ					
2.3 ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร					
2.4 สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้หรือร่วมทำกิจกรรมการเกษตร					
2.5 สภาพของพื้นที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร					
2.6 พื้นที่ปลูกแคนตาลูปสามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ					
2.7 มีการทำการเกษตรแบบเศรษฐกิจพอเพียง หรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3. ด้านการเข้าถึง					
3.1 การเดินทางเข้าถึงสะดวก เช่น ความเรียบของถนน ไม่ขรุขระ					
3.2 มีบริการรถโดยสารจากถนนเส้นหลักเข้ามาอย่างพื้นที่					
3.3 ความชัดเจนของป้ายบอกทาง และป้ายสื่อความหมาย					
3.4 แหล่งปลูกแคนตาลูปใกล้กับถนนสายหลักและสายรอง					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไผ่ อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

	ระดับความคิดเห็น				
	เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	เพื่อประโยชน์ส่วนรวม	ไม่สนใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ประเด็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
1. ด้านการวางแผนและจัดการตัดสินใจ					
1.1 การที่จะได้มีโอกาสในการพูดคุยถึงสภาพปัจจุบันของชุมชน					
1.2 การที่จะได้เข้าร่วมประชุมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน					
1.3 การที่จะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะในที่ประชุม					
1.4 การที่จะได้มีโอกาสเสนอโครงการ หรือกิจกรรมของชุมชน					
1.5 การที่จะได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
2. ด้านการดำเนินการ และปฏิบัติการ					
2.1 การที่จะได้เข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
2.2 การที่จะได้ร่วมทำงานในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
2.3 การที่จะได้เป็นคณะกรรมการในการจัดงานหรือกิจกรรมพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
2.4 การได้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ เพื่อความสงบสุขและความเรียบง่ายในชุมชน					
2.5 คนในชุมชนมีความสามัคคีกันมากขึ้น					
3. ด้านการรับและแบ่งปันผลประโยชน์					
3.1 การที่จะได้รับประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในชุมชน					
3.2 การที่จะได้รับรายได้จากการขายสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว					
3.3 การที่จะได้มีโอกาสสมออาชีพหรืองานทำ ที่เป็นผลมาจากการมีแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน					
3.4 การที่จะได้รับประโยชน์จากการประเมินในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					

ส่วนที่ 3 (ต่อ) ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมโดยชุมชน ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตำบลเมืองไฝ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ประเด็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยตัวอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. ดำเนินการติดตามและประเมินผล					
4.1 การที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดูแลและการใช้จ่ายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
4.2 การที่จะได้มีส่วนร่วมในการติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
4.3 การที่จะได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล ความก้าวหน้าในการจัดการการท่องเที่ยว					
4.4 การที่จะได้ทำงานร่วมกับภาครัฐติดตามความก้าวหน้า ผลการดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
4.5 การที่จะได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุง แก้ไขปัญหาต่างๆ					

ตอนที่ 4 รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป

โรงเรือน หมายถึง สิ่งก่อสร้างที่คลุมด้วยวัสดุป้องแสง เช่น กระดาษ หรือพลาสติก สำหรับใช้อนุบาลพืช เพราะปลูกพืช นิยมใช้เฉพาะปลูกพืชเพื่อความสวยงาม และพืชทางการค้าที่ให้ผลตอบแทนสูง เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ พืชโกรโนนิก และพืชผักต่างๆ ตลอดจนใช้เป็นพื้นที่ปลูกแคนตาลูป โดยมีโรงเรือนที่แนะนำสำหรับปลูกแคนตาลูป 3 รูปแบบ ดังนี้

1. โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (อาทิตย์)

2. โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเสื่อม

3. โรงเรือนแบบแฟด

ส่วนที่ 4 (ต่อ) รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น ที่ตรงกับความคิดของท่านในการพัฒนาพื้นที่ปลูกแคนตาลูปไปสู่รูปแบบโรงเรือน

รูปแบบโรงเรือน	ระดับความคิดเห็น				
	ไม่สนใจอย่างยิ่ง	น่าสนใจมาก	ไม่แน่ใจ	ไม่สนใจ	ไม่สนใจอย่างยิ่ง
1. โรงเรือนแบบหลังคาโค้ง (ขาตรี)					
1.1 เป็นโรงเรือนราคาประหยัด สำหรับป้องกันความเสียหายกับพืชที่ปลูกในฤดูฝน					
1.2 เหมาะสำหรับพืชที่ต้องขึ้นค้างหรือพืชเส้าเลี้อย เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป เป็นต้น					
1.3 เหมาะสำหรับการเพาะกล้าพืชทุกชนิด เช่น ผัก ดอกไม้ ไม้ผลปาร์ม และยางพารา					
1.4 เหมาะกับพืชที่ต้องการคุณภาพของผลผลิตสูงขึ้น เรื่องความหวาน สีสัน ของผลสดใหม่ ขนาดสม่ำเสมอ					
1.5 สามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี					
1.6 ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชได้					
1.7 ต้นทุนสูงกว่าการปลูกแบบบันเปล่งดิน หรือระบบเปิด					
1.8 ไม่ต้องย้ายหรือหมุนเวียนพื้นที่ปลูก					
2. โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลี้อย					
2.1 เป็นโรงเรือนทรงสูงมีความสามารถในการระบายอากาศได้ดี					
2.2 เป็นโรงเรือนแบบต่อเนื่อง เหมาะสำหรับการเพาะปลูกพืช ที่ต้องใช้พื้นที่ในการผลิตครั้งละมากๆ					
2.3 เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูง หรือเส้าเลี้อยที่ต้องการขึ้นค้าง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป มะเขือเทศ เชอร์รี่ พริกหวาน					
2.4 มีช่องเปิดมุ้งตาข่ายกันแมลงด้านบน เพื่อถ่ายเทความร้อนออกได้เร็ว					
2.5 เป็นโรงเรือนที่เหมาะสมสมกับสภาพอากาศประเทศไทยร้อน					
2.6 สามารถป้องกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี					

ตอนที่ 4 (ต่อ) รูปแบบโรงเรือนในการปลูกแคนตาลูป

รูปแบบโรงเรือน	ระดับความคิดเห็น			
	น่าสนใจอย่างยิ่ง	น่าสนใจมาก	ไม่สนใจ	ไม่น่าสนใจอย่างยิ่ง
2. โรงเรือนแบบทรงหลังคาพื้นเลื่อย (ต่อ)				
2.7 ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชได้				
2.8 ต้นทุนสูงกว่าการปลูกแบบบันเปล่งดิน หรือระบบเปิด				
2.9 ไม่ต้องย้ายหรืออนุมุนเวียนพื้นที่ปลูก				
3. โรงเรือนแบบแพด				
3.1 เหมาะสำหรับพืชที่มีความสูงไม่มากหรือต้นไม้กระถาง ผักสลัด และเพาเต้นกล้า ที่ต้องการควบคุมอุณหภูมิและความชื้นภายในโรงเรือน				
3.2 เหมาะสำหรับพืชเดาเลี้ยงที่ต้องการขึ้นค้าง เช่น แตงโม เมล่อน แคนตาลูป สโตเบอร์รี่ มะเขือเทศ				
3.3 สามารถบังกันแมลงศัตรูได้เป็นอย่างดี				
3.4 ควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสมกับความต้องการของพืชได้				
3.5 ต้นทุนสูงกว่าการปลูกแบบบันเปล่งดิน				
3.6 ไม่ต้องย้ายหรืออนุมุนเวียนพื้นที่ปลูก				

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ ต่อการพัฒนาพื้นที่แหล่งปลูกแคนตาลูปให้เป็นรูปแบบโรงเรือน เพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ขอขอบคุณทุกท่านในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก ค
รายชื่อเครือข่ายดำเนินงาน

รายชื่อเครือข่ายดำเนินงาน ตำแหน่งที่อยู่และเบอร์โทรศัพท์

คนที่ 1 สุจารยา ลักษรี
ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
ผู้เชี่ยวชาญ /ประสานงาน ด้านเกษตรกรรม
ที่อยู่ สถานที่ติดต่อ ถนนราชภัฏอุทิศ ตำบลอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โทรศัพท์ 037-2311196 email address -